

VAD ÄR FASCISM?

**(NY & UPPDATERAD UTGÅVA
SOMMAREN 2015)**

INNEHÅLL:

<i>Kajsa Ekis Ekman</i> Fascismen och kapitalismen sitter i samma båt.....	4
<i>Håkan Blomqvist</i> Oförskräckt om fascismen – men varför jaga enkel formel?	9
<i>Mathias Wåg</i> Vår tids fascism.....	14
<i>David Brolin</i> Vad är fascism?.....	21
<i>Jörn Svensson</i> Vad är fascismen?.....	28
<i>Kommunistiska Internationalen</i> Kapitalismens kris och fascismen.....	39
<i>Georgi Dimitrov</i> Fascismens offensiv och Kommunistiska Internationalens i kampen för arbetarklassens enhet mot fascismen.....	41
<i>George L. Jackson</i> Blod i mitt öga (utdrag).....	61
<i>Nicos Poulantzas</i> Fascism och diktatur (utdrag).....	86

Kajsa Ekis Ekman

Fascismen och kapitalismen sitter i samma båt 2014

Bestörta. Oroade. Deprimerade. Chockerade. Att läsa de intellektuellas reaktioner på SD:s framgångar är att vandra genom en terapisesion. Ja, kanske är känslor det enda som återstår nu? Efter två decennier då fascismen sakta men säkert växt i Europa, har både psykologiska och ideologiska förklaringar tillämpats och kommit till korta. Kvar blir att vråla ut sina känslor i förtvivlan.

När fascistiska och nazistiska grupper plötsligt började synas på Europas gator i början av 90-talet, efter fyrtio års frånvaro, var tolkningen framförallt psykologisk. Det sades att det rörde sig om ett fåtal förvirrade unga män, som saknade manliga förebilder och som sökte sig till "våldsamma ideologier" oavsett vilka. I takt med att dessa grupper organiserat sig och tagit plats i parlamenten har den här förklaringen av förklarliga skäl stått tillbaka. Inte kan stora delar av Sverige, Frankrike och Ungern bestå av mobbade, faderlösa barn som behöver trygghet. Den psykologiska förklaringsmodellen återfinns idag nog bara hos Åsne Seierstad i hennes bok om Breivik, "En av oss", där hon beskriver efterkrigstidens största fascistiska massaker som en amerikansk skolskjutning helt utan politiska motiv.

Istället har en annan förklaring tagit dess plats: den ideologiska. Idag är det vanligare att hävda att fascism är en medveten ideologi och att dess följare inte alls är förvirrade, utan vet exakt vad de gör. Ann Heberlein beskriver fascismen i DN (26/5) som "läran om den starkes rätt" och

en "konservativ syn på män och kvinnor." Ideologi är också det centrala temat i Henrik Arnstads "Älskade fascism" från förra året. För Arnstad är fascismen en "ultranationalistisk ideologi" som bygger på "manliga övermännisko-ideal." Han finner fascismens rötter i vår historias tankegods: kolonialism, rasism och patriarkala ideal. Vilket är helt sant: dessa tankar ligger latent i vår kultur. Men varför aktualiseras de i vissa tider?

När Arnstad ska förklara det blir han genast vagare. Det beror på att "människor är svältfödda på optimism, positiva budskap och trygghet." Att fascismen försvann efter 1945 berodde på att den blev "diskrediterad." Den verkliga världen är avlägsen, idéerna tycks uppstå av sig själva, i en värld där de bråkar med andra ismer.

Om vi accepterar tesen att fascism främst är en uppsättning idéer, så följer det logiskt att kampen måste föras genom att motverka dem med andra idéer. Det gäller att se till att fascism inte normaliseras, att den inte får utrymme i medierna, att den inte omtalas med andra ord såsom "främlingsfientlighet" eller "invandringskritik." Det är också på den ideologiska planhalvan som motståndet mot fascism förts det senaste årtiondet. Men den som trodde att upprop på Facebook, öppna brev till Åkesson och "Vi gillar olika"-kampanjer är det bästa verktyget, har idag mycket att tänka över.

Det finns dock något annat att ta till då de psykologiska och ideologiska förklaringarna blivit bankrutta. Låt oss ställa de materialistiska frågorna! Kanske är inte den viktigaste frågan: vem är fascisterna? Utan: Varför just nu och inte tidigare? Hur kommer det sig att Europa lyckades hålla fascismen borta under fyrtio år?

Att det finns ett samband mellan fascism och ekonomiska kriser står ganska uppenbart. Fascismen uppstod efter den stora depressionen och försvann under de gyllene åren 1945-1980: samma period då fascismen var frånvarande från västvärldens politiska liv var också den period då väst inte genomgick en enda kris.

Fascism och nazism återkom i en tid som präglats av kriser och där de ekonomiska klyftorna, både mellan klasser och stad/landsbygd, är tillbaka på nivåer som rådde för hundra år sedan. I Grekland fanns knappt Gyllene Gryning före krisen, och gick från 0,4 procent till 8 procent på bara två år. Sverige må kanske inte genomgå en akut kris, men klassklyftorna växer snabbare här än i något annat OECD-land.

Sambandet mellan kris och fascism är självfallet inte mekaniskt.

Det är inte så att bara för att fattigdom växer, poppar automatiskt ett framgångsrikt fascistparti upp och tar över. Sambandet är snarare organiskt, särskilt i en tid då idéer som växer i ett sammanhang, en särskild miljö, kan läsas på nätet och slå rot i ett helt annat sammanhang, i en helt annan miljö.

Vad som dock glöms bort idag är att 30-talets fascism inte bara var en folklig rörelse. Den var också storkapitalets försök att kväva den unga demokratin i sin linda. Fascismen var, när den uppstod i Italien och Tyskland på 30-talet, en förening av två krafter. Å ena sidan en rasande människomassa bestående av arbetare, småborgare och småföretagare. Å andra sidan storkapitalet, särskilt den tunga industrin.

Som i tider av turbulens och fara för revolution stod inför ett val mellan socialism och fascism, och stödde den senare. Industriledare som Fritz Thyssen finansierade Hitler för att de i honom såg någon som kunde pressa tillbaka bolsjevikerna, berättar Thyssen i sin bok ”Jag betalade Hitler” (1941). I Italien betalade arbetsgivare fascistiska gäng för att pressa tillbaka strejker och slå ner fackföreningsledare. Marxistiska teoretiker som Daniel Guérin, Nicos Poulantzas, Lev Trotskij och Antonio Gramsci förklarade 30-talets fascism som en kapitalistisk undantagsregim att ta till då läget var skarpt.

1930-talets fascism var en märklig förening; riktade sig till en klass men representerade en annan. Därav uppstod fascismens speciella kultur, som talar ett småborgerligt språk, påstår sig representera den ”vanliga, hederliga människan” emot makten och underliga konstnärer. Men som, om man granskar dess politiska förslag, snarare står upp för arbetsgivaren, emot sina väljares intressen.

När fascismen nu återkommer, är det till synes bara den ena halvan. Bakom Gyllene Gryning, SD, SvP och Front National står knappast storkapitalet. Ingen kapitalist med det sunda förnuftet i behåll skulle stödja dem. Delvis därför att kapitalet inte behöver ta hjälp av irrationella stormtrupper – socialismen är inget större hot idag. Men framför allt är kapitalet idag inte nationellt till skillnad från på 30-talet. Tvärtom behöver kapitalet fri rörlighet och relativt öppna gränser, se bara på hur Svenskt Näringsliv argumenterar. Den samtida fascismen är en halv fascism: den saknar sin rike vän.

Betyder detta att kapitalet idag inte har antidemokratiska tendenser? Nej. Det betyder istället att det finns andra metoder: EU, IMF, WTO,

TTIP, avtal som tillåter kapitalet att gå runt stater, samt införandet av teknokrater och demonstrationsförbud i undantagstider. Det mål som kapitalet hade med att stödja fascisterna på 30-talet: att sänka lönekostnader och skaffa billig och lydig arbetskraft, uppnås idag genom beslut i EU-domstolar och IMF-avtal. Genom att beslut om välfärden tas på Jersey och beslut om migrationspolitik överläts till säkerhetsindustrin, har kapitalet skaffat sig ett större inflytande än det kunde drömma om hos Mussolini.

Skild från dess folkliga bas, ter sig kapitalets auktoritära tendens idag nästan kliniskt neutral och upprör långt färre. Få vänder ryggarna åt den. När en icke folkvald teknokrat hade styrt Grekland i ett halvår och IMF, EU och ECB hade infört strejkförbud och både mat och mediciner saknades, var det få i Europa som reagerade. När sedan en av elva greker röstade på Gyllene Gryning, menade hälften av våra ledarsidor att nu, först nu, var demokratin hotad.

Men sätter vi åter samman de två komponenterna ur 1930-talets fascism, ser vi att de löper sida vid sida. Det vi kallar fascism idag uppkommer ur trettio år av nyliberal kapitalism. Där arbetare ska ställas mot arbetare i ett klassamhälle som skiktas efter härkomst och där den nyanlände är allra billigast. Och där vi ska vänja oss vid att människor är olika värda, bor på olika platser, lever olika länge, beroende på deras härkomst – men där vi absolut inte får dra slutsatsen att människor därför är olika värda.

När Reinfeldt i sitt sommartal vädjade till oss att ”öppna våra hjärtan” men ställde mottagandet av flyktingar mot satsningar på välfärd, var innebörden i talet just denna: det är vi mot dem – men bli inte rasister för det!

Där Svenskt Näringsliv kräver lägre löner för invandrare, för att ”skapa jobb” är det med samma logik. Vi ställs mot varandra, ska konkurrera med varandra, och tv-underhållningen går ut på att den sämsta ska röstas bort och kastas ut.

Ja, säger ni nu, men det är ju ingen som menar något illa med det! Det blir bara så!

Nej, just det. Skillnaden är att fascismen vill göra samma sak, men menar något illa med det.

Fascismen är dagens amoraliska kapitalisms moraliska medvetande. Dess undertext. Fascismen vill inte bara sjasa bort människor som tigger,

den vill förbjuda dem. Fascismen vill inte låta migranter drunkna av en slump, den vill, som Le Pen sagt, skjuta dem! Det är ingen slump att dess stridsrop är ”detta får inte sägas” och den har helt rätt i det. Den frodas i det vakuum, när samhället förklarar att alla är lika värda men inte har en tanke på att omsätta det i praktiken. Där högern säger ”det var olyckligt” säger fascismen: nej, det var meningen!

Om dagens fascism inte får stöd av kapitalet är det inte troligt att den kommer bli lika framgångsrik som på trettioalet. Däremot kommer de att förstärka varandra, så att de vandrar parallellt: den ena verkställer men är tyst, den andra säger det högt. Den ena skapar A, B och C-lag på arbetsmarknaden, den andra institutionaliserar ojämlikheten med hårda krav på språktest för att få papper. Den ena sänker löner, den andra het-sar mot de mest lågavlönade. Den ena exploaterar, den andra exkluderar. Och Dagens Industris politiske redaktör PM Nilsson argumenterade nyligen för att näringslivet bör bjuda in SD till diskussioner. Kommer kapitalismen och fascismen åter att gå samman – och hur ser en sådan kompromiss ut?

Håkan Blomqvist Oförskräckt om fascismen – men varför jaga enkel formel? 2013

Först ska sägas: Henrik Arnstads bok *Älskade fascism* är en välskriven, idérik och uppmanande bok, ja ämnet till trots bitvis rolig. Blandningen av genrer som reportage- och facklitteratur möjliggör en bred läsekrets, pedagogiska förklaringar av termer och akademiska teorier bidrar ytterligare.

Arnstad lyckas däremot inte underbygga sin huvudtes: att fascism ytterst bör definieras som ideologisk, folklig ultranationalism och att, utifrån denna definition, ett parti som svenska Sverigedemokraterna bör betraktas som fascistiskt, inte då som ett skällsord, utan rent ”vetenskapligt”.

Arnstad tänker sig att dagens ”forskningsfront” kring fascism står hyfsat samlad kring historikern Roger Griffins fokus på ”ultranationalism” som den gemensamma ”mytiska kärnan” hos olika fascistiska rörelser ideologi. Den så kallade ”kulturella vändningen” inom samhällsvetenskaperna från 1990-talet har, menar Arnstad, vederlagt äldre förenklade synsätt från både vänster och höger som tonade ned ideologins betydelse för fascismen. När marxister talat om fascism som storkapitalets verktyg och liberaler om galna folkförförare har båda sidor, menar denna forskningsinriktning, underskattat ideologins betydelse och dragningskraft. Arnstad understryker också att hans bok just behandlar fascismen som ideologi, ingenting annat.

Men redan här installerar sig ett systemfel i undersökningen som i

själva verket brett behandlar fascismen inte bara som ideologi utan som samhällsfenomen. Ja, Arnstad illustrerar själv det otillräckliga i att behandla fascismens idéer – för att inte tala om att i sin tur reducera dessa idéer till extrem nationalism genom – att flitigt gå långt utöver den ideologiska sfären. Motsägelsefullt tar han avstånd från försök att med ”checklistor” pricka av vilka fenomen som bör ingå i karaktäriseringen av en fascistisk rörelse: våldet, diktaturen, ledarkulten osv. Men misslyckas med att förklara varför reduceringen av checklistan till en enda punkt vore mer klargörande.

Han tvingas själv – i försöken att artbestämma olika rörelser – tillföra allt fler element. Francos anhängare var, menar Arnstad, snarare reaktionärt konservativa än fascistiska då de inte byggde på folklig massmobilisering. Radikalitet, alternativ modernitet, maskulinitetsdyrkan, kulturbiologism... i Arnstads observanta och bitvis slående historiker över 1900-talets olika fascismer växer listan över såväl ideologiska ingredienser som sociala faktorer som just tillsammans konstituerade det fascistiska fenomenet. Ja, det framstår rent av som en gåta varför Arnstad letar efter en reducering av dess ideologiska och sociala komplexitet till det närmast futtiga ”ultranationalism”.

Kanske är denna onödiga reduktionism ett uttryck för ren vetenskaplig iver att finna lökens kärna. Men varför skulle just fascismen, till skillnad från andra samhällsrörelser, konstitueras runt en enda kärna? Tyvärr tror jag det har att göra med jakten på en enkel formel för att karaktärisera främlingsfientliga partier av Sverigedemokraternas typ. Det vill säga ett försök att med historien som verktyg finna konstanten som förklarar fenomenet. Eftersom Sverigedemokraterna, Sannfinländare med flera saknar så många, ja rentav de flesta, av 1900-talsfascismens tillhörigheter, måste åtminstone någon gemensam nämnare kunna skymta – om vi här har att göra med motsvarande fenomen. Och då tycks vad Arnstad benämner den kulturbiologiska nationalismen plus, i Sverigedemokraternas fall, könsbiologismen utgöra den bruna tråden.

Men det är den bara i en mycket ohistorisk betraktelse. Denna typ av nationalism, en etnonationalism med språk, kultur och släktskap som avgränsande och sammanhållande kitt, utgjorde ju samhällsöverideologi öster om Rehn och på våra breddgrader fram till andra världskrigets slut – ja, gör det på många håll än i dag. För att inte tala om föreställningen om den biologiska bestämningen av könens kulturella

och sociala rollfördelning. Dessa idéer var ingen produkt av fascismen men inkorporerades som radikaliserade och ideologiska element i dess politiska aktivism.

Den bakvända historiska analysen tenderar tyvärr att snudda vid just det som Arnstad vill undvika; fascismen som ”skällsord”, när han som bevis behandlar tidigare högst etablerade och långt bredare idépaket som idag avvisas av många. Varken demokrater i allmänhet, liberaler eller ens socialister uppfattade för femtio år sedan etnonationalism eller könsbiologism som rent förkastligt – än mindre som fascistiskt. Tvärtom har etnonationalism länge tjänstgjort som också en radikal, ja inte sällan revolutionär, demokratisk kraft mot imperialism och nationellt förtryck. Och kamp för kvinnors rättigheter fördes under nära hundra år ofta med den biologiska olikheten som argument för att omsorg, familjefrågor och fredssträvan skulle in i politiken.

En viktig potential för riktningar av Sverigedemokraternas typ är just den historiska närheten till det ”nationalmedvetande” och de könsuppfattningar som alldeles nyss var så dominerande. En Sverigedemokrat behöver bara sträcka sig efter en skolbok eller ett uppslagsverk från 1950- och 60-talet för att få sin världsbild bekräftad.

Därmed tror jag att Arnstads fascismdefinition i själva verket riskerar att skymma vidden av den globala motreaktion vi står inför – och var den äger rum.

Arnstad visar övertygande hur äldre fascism överlevde in i efterkrigstiden för att bidra till nya politiska projekt i ny kostymering efter kalla krigets slut. Och dessa projekt är nog så skräckinjagande, vare sig de benämns fascistiska eller ej. Men av större betydelse i den lössläppta kris kapitalismens epok efter den så kallade ”realsocialismens” fall, är vad som kallats ”historiens återkomst”. Det vill säga den globala renässansen för äldre motsättningar och ett hårdnande klassamhälles hierarkier, tänkesätt och styrsystem. I avdemokratiseringens, de ökande klyftornas och den sociala förtvivlans spår svämmar tidigare tänkesätt tillbaka som genom en historisk backventil: religionens, nationens, traditionens, släktens och det starka ledarskapets ideal (för att inte just nu tala om monarkins) återtar plats där sekularitet, internationalism, ökad jämlikhet och demokratisering nyss framstod som eftersträvnsvärd norm.

Har man lust kan man naturligtvis lite otvunget kalla denna tendens för ”fascistisering” – mellankrigsfascismen utgjorde ju den mördande

spjutspetsen mot den arbetarrörelse och vänster som bar upp jämlikhetsförsöken. Och begrepp kan förstås mutera och få nya betydelser. Arnstad brottas själv med detta genom termer som ”neofascism”, ”ny form av fascism” eller ”uppdaterad fascism”.

Men att då definiera just Sverigedemokraterna som fascistiskt blir ganska inskränkt. De återflöden av idéer och praktiker vi står inför har betydligt mäktigare bredd och djup än Jimmy Åkessons gruppering. När välfärden nedrustas och miljoner kvinnor i Europa tar över den obetalda omsorgen om sina anhöriga, när Brysseltrojkor avskaffar demokratiska val, när de välbeställdas gated communities fylls av avdragsgillt och lågavlönat tjänstefolk och när arbetarklass åter görs till råvara, då gödglas de ideologiska föreställningar som länge var tillbakaträngda i hela det borgerliga samhället. Men dessa tillhörde inte bara fascismens idéer som snarare utgjorde deras destillat för att motivera kampinriktade massmobiliseringar och sociala hit squads mot vänstern i bred mening.

Istället för att reducera fascismen till en nedkokad ideologi om ultranationalism kunde den ideologiskt förstås som denna radikaliserade häxbrygd av 1900-talets motreaktion i ytterst svåra kris- och krigstider. Och istället för att jaga etiketter på Sverigedemokraterna genom att söka isolera någon av brygdens ingredienser, kan förslagsvis partier av den typen betraktas som förebådare av den ideologiska klimatförändring som dagens motreaktion i vår egen djupa kristid bär med sig. Och som, om det vill sig riktigt illa, kan utkristallisera sociala stridsformationer av klassisk fascistisk typ i frontalangrepp mot solidariska samhällskrafter.

Det gör inte partier av Sverigedemokraternas typ mindre viktiga att bekämpa – men motverkar tunnelseenden som förväxlar stormsvalan med själva stormen.

Arnstads Älskade fascism lyckas alltså inte visa att fascismen kan förstås bara genom ideologi eller att ideologin kan reduceras till ultranationalism. Inte heller att partier som Sverigedemokraterna därigenom ”vetenskapligt” bör betecknas som fascistiska.

Däremot visar Arnstad vilken komplex ideologisk dekokt mellankrigsfascismen representerade – och hur viktiga ämnen därifrån lyckades överleva nederlaget för att göra sig till en del av vår egen tids långt bredare motreaktion mot den globala jämlikhetens ideal och strävanden.

Arnstads infallsrika och oförskräckta diskussion ger både aha-upplevelser och väcker starka invändningar – på så sätt utgör den ett utmärkt

bidrag till den akuta diskussion vi måste föra om de reaktionära ideologiernas återkomst i vår tid.

Mathias Wåg

Vår tids fascism

2009

Utanför tågstationen i Rom står militärer uppställda och söker igenom varje grupp med utländskt utseende i en kraftsamling mot ”invandrarbrottsligheten”. De står inte ensamma. De legaliserade medborgargardena hjälper dem att patrullera gatorna. Att vistas som migrant i landet utan uppehållstillstånd har nu blivit olagligt, och grips du på gatan utan papper kommer du att hamna i de fängeslika förvaren CPT – ”centrum för permanent uppehållstillstånd”. Gränserna stängs, till och med mot andra EU-länder som Rumänien. Allt paketerat som ”säkerhet”, den fråga som förde Berlusconi högerallians till makten. En säkerhet som inte omfattar alla: vågen av rasistiska och homofoba attentat ökar i Italien. Pogromer mot romer och senegaler i Neapel, dagliga attacker mot homosexuella i Rom, en ung svart man slås ihjäl av butiksägare i Milano. Samtidigt sprider sig sakta de nyfascistiska husockupationerna från Rom till resten av Italien. I fotbollsklackarna är den högerextrema dominansen snart total. Postfascisterna vid makten har utvecklat ett blint öga för nyfascisternas framfart på gatan, en tyst tolerans och medgivande.

Laboratorium Italien

Det är svårt att hitta en tidningsartikel om Italien, både i Sverige och resten av Europa, som inte varnar för Berlusconi, för det italienska exemplet. Men en mer korrekt beskrivning vore att se Italien som Europas experimentlaboratorium snarare än som en anomali. De säkerhetsåtgärder som testas fram där inrättas senare i övriga EU – under Sveriges ledning.

Den globala suveräniteten håller på att skifta form, efter nyliberalismens kris och de blockeringar som påfördes de internationella institutionerna under globaliseringsrörelsens kampcykel. Den ekonomiska krisen, i kölvattnet av bolån och bankkrisen i USA, påskyndar utvecklingen genom att ge upphov till ökade sociala spänningar.

En av de ledande arkitekterna för EU:s nya ”säkerhetsarkitektur” är Franco Frattini. Efter valet i Italien 2008 lämnade han sin post som EU-kommissionär för rätts- och inrikesfrågor för att istället bli utrikesminister i Berlusconi kabinet. Som utrikesminister blev en av hans första uppgifter att utforma G8-mötet i L'Aquila i juli 2009. Följaktligen blev också ”säkerhet” den centrala frågan på toppmötet, Frattini drev hårt linjen att EU och NATO måste integreras istället för att överlappa varandra. Han såg det också som att G8 hade en central roll att spela för detta projekt.

Italien har fått mycket internationell kritik i sin målsättning att reducera den ”illegala” migrationen till noll och för sin kriminalisering av papperslösa. Frattini har framgångsrikt genomfört resor till Mauretanien, Senegal, Angola och Nigeria för att upprätta en dialog inför G8-mötet, för att involvera dem i kampen mot illegal migration och droghandel. Italien och G8 har förbundet sig att hjälpa dessa länder att bygga upp nya passsystem, stå för polisutbildning i upprorsbekämpning och stärka deras förmåga att vakta sina egna gränser och hindra utvandring. Mest framgångsrikt har Italiens samarbete med Libyen blivit. Det rör sig om gemensam gränspatrullering och utvisningsförvar förlagda i Libyen – utanför EU:s rättssystem.

Men denna flyktinghantering, som sätter asylrätten helt ur spel och

strider mot FN:s mänskliga rättigheter, är inte ett isolerat italienskt fenomen. Franco Frattini har utformat en sjupunktsplan för EU om hur ”illegal” migration ska bekämpas, för att skapa enhetliga mekanismer. Den planen är nu en del av Stockholmsprogrammet, EU:s femårsplan för rättsäkerhet, inre säkerhet och migration, som beslutades under svenska ordförandeskapet. Den italienska modellen blir under Beatrice Asks ledning till europeisk norm i Stockholmsprogrammet. EU går mot en ökad integrering av polisorganisationer och dataregister, överflyttning av militära uppgifter på paramilitära poliskåre, en allt hårdare flyktingpolitik med utvisningsförvar placerade i länder utanför EU:s gränser.

Europeiska kommissionens president José Manuel Barroso förklarade att ”vanliga medborgare” skulle stå i centrum i utformningen av Stockholmsprogrammet, att syftet är att göra medborgarnas liv enklare och ge dem skydd. Stockholmsprogrammet ska innebära ”en närmare matchning ska utvecklas mellan immigration och den europeiska arbetsmarknadens behov”. För att föregå ett nytt FRA-motståndet, skrämmd av Piratpartiets framgångar i EU-parlamentsvalet, har Beatrice Ask varit noga med att även hon påpeka att den nya övervaknings- och säkerhetsåtgärderna är för att skydda medborgarna. Panoptikon-effekten hotar att slå tillbaka. Thomas Mathiesen beskriver i Socialistisk debatt de nya europeiska direktiven för hur information får lagras:

”Kriminologen Lucia Zedner har påpekat att denna process har gått igenom tre faser. Först var det de farliga människorna som skulle övervakas, men det visade sig vara så pass komplicerat att finna de farliga att man var tvungen att börja tänka i risktermer istället. Det var dock mycket svårt att även finna vilka människor som man borde övervaka när man laborerade med sannolikhetstal, så man fick till sist övervaka alla. Processen har alltså gått från att övervaka farliga människor, till potentiellt farliga människor, till samtliga medborgare.”

Högern som hybrid

Berlusconis stora bedrift i italiensk politik är att lyckas samla hela den brokiga högern, från nyliberala frihandelsförespråkare, konservativa kristdemokrater eller ärkenationalister till nyfascistiska gatugrupper, under samma politiska paraply. För att hålla ryggen fri åt höger har han steg för steg inte bara lyckats införliva det gamla konservativa fascistpartiet *Allianza nazionale* i sitt parti *Popola della liberta* (Frihetens folk), utan även de nyfascistiska utbrytarpartierna – som i sin tur ingår i aktions-samarbeten med de extrema våldsgrupperna. Men det är farligt att stirra sig blind på Berlusconi. Anledningen att högern vann valet i Italien våren 2008 berodde inte på Berlusconis valallians, de fick samma valresultat som i valet innan, utan på det rasistiska högerpopulistpartiet *Lega Nord*s stora valframgångar. *Lega Nord* gick främst framåt genom arbetarröster, och lyckades för första gången ta sig in i traditionellt röda regioner som *Emilia Romagna*.

Man inte får se olika högerströmningar isolerade fenomen, utan måste se hur de samverkar. Relationen mellan högern, högerradikal populism och nyfascistisk extremhöger är tät, tillsammans kan de balansera upp varandras brister.

Patrullerande poliser, militärer och legaliserade medborgargården ska återställa ett sken av trygghet genom hård territoriell kontroll. ”Säkerhetsdiskursen” blir högerens svar på det problem de själva skapat. Utförsäljningar, privatiseringar av offentliga sektorn, nedbrytande av lokalsamhällen, ökad osäkerhet på arbetsmarknaden, marknadspriser på bostadsmarknaden – som svar på hela den osäkra livssituation detta skapat försöker högern garantera en artificiell säkerhet genom fler speciallagar, övervakning och hårdare straff.

När det sommaren 2009 blev kriminellt att vara papperslös migrant i Italien och gränskontrollerna skärptes ytterligare skapade detta inte fler utvisningar – utan bara mer ”utvisningsbara” människor: och därigenom en skiktad arbetsmarknad, bestående av arbetare med rättigheter, och de papperslösa rättslösa arbetarna som kunde hyperexploateras för

svältlöner. Väger man in dessa perspektiv det inte svårt och förstå hur högern och extremhögern tätt sammanflätats i sitt projekt, hur arbetsosäkerheten, rasismen och säkerhetsdiskursen hänger samman, hur högerpolitiken som åtföljer arbetsmarknadens förändringar också verkar både genom institutionella förändringar och mobiliserande på gatorna.

Fascistisering

Men är ”fascism” ett användbart begrepp för att begripa dagens rörelser och reaktionära samhällskrafter? Fascismen har aldrig varit ett sammanhängande ideologiskt system, inte ens i dess ursprungsland Italien. Det har snarare handlat om en flexibel ideologi, beredd att förändras och ta in influenser, att liera sig med olika klasskikt och presentera sig i olika förpackningar. I grunden har en reaktionär oföränderlig kärna funnits, baserad på föreställningen om en nationell återfödsel, återgången till en organisk samhällsmodell i en mytisk urtid och ett återupprättande där skadliga influenser rensats ur samhällskroppen. Den kärnan hittar vi fortfarande i äldre partier som *Allianza nazionale*, såväl som i nyare partier som *Lega nord* och *Sverigedemokraterna* här hemma. Betraktar vi bara dessa element är det lätt att se fascismen som en isolerad företeelse, något alla politiska partier kan ta ställning mot. Rasism, aggressiv nationalism och reaktionär politik är tacksam att enbart tillskriva *Sverigedemokraterna*. De stämplas som extrema anomalier, vilket gör att man undviker att se relationen till den förda politiken.

Men ser vi relationen mellan högern, högerpopulismen och extremhögern som ett delat fält, och likt vänsterskribenten Ali Esbati istället börjar betrakta det som en process, en ”fascistisering”. Hur reaktionära förslag förs in i samhället blir nyckeln för att förstå fascismen, snarare än att analysera vad som sker inom den etablerade högern. Fascistisering innebär att se till fascismens funktion, snarare än enskilda teman. Vilka blockeringar står kapitalets partier inför idag, framstår ”förbrukning” som en möjlig lösning på kapitalets problem och levererar det rätt resultat?

Den process som blir intressant att studera då är den politik och kulturkamp som bryter ner klassolidariteten och klasskampen i samhället;

det område där högern och extremhögern möts. Italienska vänsterfacket CGIL:s talesperson Dino Greco menar att det är så vi ska förstå *Lega Nord*s framgångar i arbetarklassen. ”Vi måste inse att det inte längre finns en relation mellan arbetarklassen och att rösta vänster. Arbetaren isolerade är inte längre en klass, han är något annat – det är en individ som ersätter den horisontella solidaritet med en vertikal solidaritet, den med sina företagsledare”. Magnus Marsdahl visar i sin bok *Högerpopulismen* dissekerad hur norska *Framstegspartiet* effektivt brutit upp klassolidariteten genom att skapa en annan polarisering och annan form av solidaritet i samhället. I *Framstegspartiets världsbild* delas samhället istället vertikalt mellan ”de som gör rätt för sig” (arbetare som individer och konsument, företagsledare, rättframma politiker) och de som är ”parasitära” (arbetslösa, bidragstagare, migranter, kulturvästern, spekulerande bankchefer, fackpampar). Den här retoriken känner vi igen från *Alliansens* politik i Sverige. Klassfrågor etnifieras eller individualiseras. Arbetslöshetsfrågan förvandlas till ”utanförskap”, de ekonomiskt eftersatta förorterna till ”utanförskapsområden” och förortsupploppen tolkas som etniska eller religiösa protester. Kvinnoförtrycket i samhället externaliseras och görs till en kulturfråga – något som ”talibanerna utsätter kvinnor för i Afghanistan” eller hedersvåld. Då finns det inte längre något utrymme inom jämställdhetsfrågan att diskutera kvinnolöner. Esbati beskriver det som att ”vinna terräng i vanliga klasskampen, genom att kliva ur klasskampen och ta andra grepp som får effekter på den direkta klasskampen”. Massmobilisering skapas kring andra frågor än klasskonflikter, kring ”säkerhet”, ”våldet”, ”moraliskt förfall” eller ”brottslighet”.

Dagens fascism kommer inte att vara en repressändning. Den kommer inte komma enhetligt underifrån, som en reaktionär rörelse för att bemöta hotet från en stark arbetarrörelse. Den kommer att snarare att vara ett svar på en svag arbetarrörelse, som ett svar på de problem kapitalet skapar. Dagens fascism kommer vara en hybrid, en ”fascistisering” av institutionerna och högerpolitiken, som samtidigt öppnar portarna för reaktionär mobilisering på gatuplanet. För att bemöta ett diffust hot

av ”massinvandring”, brottslighet, ”extremism”, välfärdsfuskare, ”islamifiering”, förortsgetton. Den kommer som en ny rädsla för de ”farliga klasserna”. Den kommer införas genom säkerhetspaket, Stockholmsprogrammet, FRA, Ipred, en allt mer flytande gräns mellan militär och polis, nolltolerans i förorterna. Det kommer ske genom åtgärder mot ”utanförskap” i arbetslinjens namn. Och framför allt kommer den ske i medborgarmajoritetens namn.

David Brolin Vad är fascism? 2012

Över Europa drar iskalla högervindar – från Osломördaren Anders Behring Breivik till Jobbik, English Defence League och främlingfientliga partier i de nordiska parlamenten. Denna förskräckliga verklighet gör att vi måste fråga oss: Vad i allt detta är fascism? Och vidare: vad är fascism? Det råder, vill jag hävda, allvarliga misstolkningar inom aktuell kulturdebatt och forskning om vad fascismen handlar om. Detta är ett försök att få rätsida på problematiken och lyfta fram kunskaper som gått förlorade.

Enligt det konventionella liberala synsättet är fascismen en sjukdom i samhällskroppen som botas genom upplysning och spridande av goda liberala värden. Fascismen är inget strukturellt samhällsproblem. Det finns inget samband mellan samhällssystemet och de fascistiska rörelserna. Fascismen betraktats istället ur ett psykologiskt – eller mer exakt ett patologiskt – perspektiv: en ledare (en Führer) ”förtrollar” och ”förleder” massorna till krig och undergång. Den liberala tolkningen ser fascism som en blandning av maktbegär, nihilism och ondska. Ideologin spelar en sekundär roll; den kommer i efterhand för att legitimera det som är huvudmålet: makten.

Går vi över till marxistiska fascisttolkningar finner vi två olika varianter. Den ”ortodoxa” ersätter det liberala psykologiserandet med en

”ekonomistisk” tolkning. Man inriktar sig på kapitalistklassens behov av att med ytterligt reaktionära medel slå tillbaka arbetarklassen. Den ”tredje periodens” kommunistiska teoretiker jämställde den fascistiska reaktionen med all annan kapitalistisk reaktion. Man såg inget annorlunda och nytt i Mussolinis och Hitlers rörelser.

Problemet med liberala och vulgärmarxistiska tolkningsförsök är reduktionismen: man fränkänner idéer en egendynamik. Om nu fascismen ”bara” var ett uttryck för maktsjuka och nihilism, eller ”bara” ett uttryck för kapitalets behov – hur blev den då denna massrörelse? Och hur kunde den behålla makten under en så lång period? Teorierna kunde inte förklara fascismens dragningskraft på massorna, hur den som rörelse kunde mobilisera tusen och åter tusen småborgare, proletariserade studenter, intellektuella och industriarbetare.

Det fanns emellertid tänkare som försökte fånga dynamiken i fascismen och på så vis överskrida reduktionismen. Dessa fascistanalyser från 1920- och 30-talen (Palmiro Togliatti, August Thalheimer, Leo Trotskij, Antonio Gramsci m.fl.) har fallit i glömska. Här finner vi en mer komplex tolkning av fascismen som kapitalintressets uttryck. Tonvikten låg på fascismens motsägelsefulla natur. Mellan fascismens revolutionära retorik och dess förankring i småborgerskapet å ena sidan och det reaktionära målet å den andra fanns en motsättning, liksom det fanns en motsättning mellan rörelsens sociala bas och regimens sammansättning. Fascismen var på en och samma gång en av kapitalismen relativt oberoende massrörelse och en historisk kraft, vars yttersta mål var att stärka kapitalets makt och förintä arbetaorganisationerna. Att fascismen var en massrörelse med syfte att skapa en politisk hegemoni erkändes inte av alla marxister, men för de självständigt tänkande stod det klart att det rörde sig om en reaktionär folklig mobilisering.

Nygamla vindar i fascistforskningen

I akademisk fascistforskning från 1990-talet och framåt vänder man sig mot den traditionella bilden av fascistisk ondska och nihilism. Man argumenterar också mot marxistisk fascistteori. Det ”nya” perspektivet

består i att inte längre betrakta fascismen utifrån. Alla externa förklaringar, vare sig det gäller ”kapitalism” eller ”modernisering” lämnas därhän. Ofta återropad är den brittiske statsvetaren Roger Griffin. En annan föregångare är den israeliske historikern Zeev Sternhell. I Sverige introducerades – med uppenbart instämmande – den nya fascistteori i slutet av 90-talet av idéhistorikern Conny Mithander och sociologen Göran Dahl (se Tvärsnitt 4/1998). Nu har idéerna rotat sig. Exempel på detta är historikern Lena Berggrens och journalisten Henrik Arnstads forskning.

Det man är överens om inom universitetsforskningen – man talar till och med om en ”ny konsensus” – är att fascismen bör ses som bestående av en uppsättning idéer eller myter. Man håller sig med ett ideologibaserat ”generiskt fascistbegrepp”. För det första betyder detta att fascismen först och främst är en politisk ideologi, lika sammanhängande som andra ideologier (socialism, liberalism, konservatism). Fascismens politiska stil, organisationsform och regim är rotade i 1930-talets politiska kultur och kan därför inte vara ”paradigmatiska”. För det andra har man sökt lokalisera det som ideologiskt förenar alla fasciströrelser, ett ”fascismens minimum”. Myten om nationen tilldelas en central ställning. Griffin betraktar den som fascismens kärna eller ”kärnmyt”, dess ”palingenetiska ultranationalism”. Därmed framhävs fascismens ”positiva” och utopiska ideal, drömmen om en pånyttfödd nation och en ”ny människa”.

Mot teorin om fascism som högerextremism har det i vetenskapliga publikationer och politisk debatt blivit populärt att tala om fascismen som ”varken höger eller vänster”, en ”tredje väg” mellan kapitalism och kommunism. Denna uppfattning kombineras på ett motsägelsefullt med tanken att fascismen är en form av socialism. Bland dagens fascistforskare drivs tesen bland andra av Griffin och Sternhell. Den senare förfäktar åsikten att fascismen föddes ur en antimarxistisk variant av socialismen. Var inte självaste Benito Mussolini ursprungligen socialist? På detta kan man svara: visst var Mussolini socialist, men en mycket märklig sådan. Hans ”socialism” var av nietscheanskt och sorelianskt märke. Steget till fascismen togs när han övergav och bröt med de socialistiska idéerna om

proletär internationalism, klasskamp och socialisering av ekonomin.

Allvarliga konsekvenser

Inom svensk Hitlerforskning finns liknande föreställningar om fascismen som vänsterorienterad. Vi möter dessa i populärhistorikern Bengt Liljegrens biografi *Adolf Hitler* (2008). I motsats till de stora Hitlerforskarna – Alan Bullock, Joachim Fest och Ian Kershaw – hävdar Liljegen att Hitler inte kan kallas högerextrem, han hyste tvärtom vissa, förvisso inte marxistiska, men dock socialistiska och antikapitalistiska idéer, till vilka författaren räknar planhushållning och förstatligande. Men håller den ideologiska karaktäristiken? I inledningsskedet – på 1920-talet – höll sig de tyska nazisterna med löst förankrade idéer om socialisering och planhushållning, men det var idéer som ganska snart mönstrades ut och som aldrig kom i närheten av att förverkligas. ”Bolag, varuhus och storgods förblev orubbade, det enda man exproprierade var fackföreningarnas kassor” skriver Herbert Tingsten.

Ledande forskare som framhäver ”ultranationalism” som den fascistiska ideologins kärna har inte helt fel, men förbiser att ”nationalism” är en abstrakt kategori och en ideologisk form som kan fyllas med olika klasspolitiskt innehåll. Med skohorn skulle man kunna klämma in Venezuela och Hugo Chavez i definitionen. Vi har således att göra med ett ”opolitiskt” fascismbegrepp som leder vilse. Hitler och hans meningsfränder i Italien var givetvis nationalist, radikala högnationalister, men vad Hitler anbelangar begagnade han den tyska nationen som ett medel snarare än ett mål. Det överordnade målet var kapitalistisk och imperialistisk expansion.

De akademiska forskarna och dess efterföljare övertar helt sonika fascisternas syn på sig själva, deras definitioner och begrepp (t.ex. ”tredje vägen”). En på detta vis bedriven karaktäristik får allvarliga konsekvenser. Historikern Dave Renton är kritisk mot forskningsetablissemangets ”nya konsensus”: ”Ingen förnuftig människa skulle främst förklara Förintelsen utifrån det sättet som förövarna tolkade den. Så hur kan de professionella historikerna försvara en teori som använder sig av fascistiska källor

som viktigaste utgångspunkt för att förstå fascismen?” Om fascismens ses som ett slags ”tredje väg” eller en ”ny religion”, ja, då har fascisterna kammat hem halva segern: de representerar ju bara en ideologi bland andra, en ideologi som dessutom inte längre har mycket med svart- och brunskjortor att skaffa. Vi får alltså inte, som dagens fascismforskare, ta fascismen för vad den säger sig vara; definitioner och analyser bör ske med begrepp som inte hämtats ur den fascistiska verktygslådan.

Är Farfars fascism död?

Låt oss ser hur forskare tacklar mörkblå och bruna strömningar i Sverige och Norden. Utifrån den nya tidens fascistförståelse (”extrem nationalism”) kommer Henrik Arnstad fram till att Sverigedemokraterna inte är några ”italienska squadristi” (de åker inte land och rike runt och misshandlar folk). Ledarkult och paramilitära styrkor saknas, liksom ett tydligt antidemokratiskt program. Men nu förhåller det sig så att Arnstad följer det förhärskande forskningsparadigmet som ju brukar kriteriet om ultranationalism och deklarerar att ”farfars fascism är död”, vilket gör att Arnstad ändå kan använda fascistetiketten. Sverigedemokraterna önskar pånyttföda en degenererad svensk nation (*Aftonbladet* 10.12 2010). Frågan är dock om detta parti skall räknas till den fascistiska familjen. Kritiker har, enligt min mening helt riktigt, hävdade att extrem nationalism och rasism inte är tillräckligt. Det går inte för sig att stryka kampen mot demokratin från kriterielistan. Sverigedemokraterna är idag, sin bruna historia till trots, snarare ett traditionellt borgerligt och rasistiskt parti liknande Dansk Folkeparti och Sannfinländarna. Man urvattnar fascismbegreppet om partier av denna typ inkluderas. ”Kvar blir bara längtan till det förlorade paradiset och hatet mot de främlingar som förstört det.” (Petter Larsson, *Aftonbladet* 13.4 2010).

Anders Behring Breiviks ideologiska profil har stötts och blötts i media. Var hör han politiskt hemma? Kanske blott på därhuset? Arnstad argumenterar för att Breiviks massmord blir begripligt först om vi upphör att betrakta gärningsmannen som en mentalt störd individ utan

sjukdomsinsikt och istället ser honom som medveten fascist opererande enligt fascistiska tankebanor. ”Breivik är en modern, skandinavisk squadrista.” (Dagens Nyheter 20.4). Arnstads artikel är viktig och hyfsar debatten. Vi slipper liberalt psykologiserande. Men det är samtidigt en smula tragiskt att allt det som dagens fascismforskare inte anser höra till ”kärnan” i fascismen – militarism, terrorism, antimarxism, ledarkult – nu återkommer med full kraft i Breiviks dåd och tankeliv. Breivik ”varken höger eller vänster”? Den ståndpunkten framstår närmast som ett hån mot de socialdemokratiska ungdomar som slaktades på Utöya.

Radikalisering och militarisering

Den moderna fascismen visade sig ha mer med mellankrigstidens fascism att göra än vad ”experterna” insåg. Mig veterligen har detta inte lett till några omprövningar eller revideringar, bara en tyst anpassning. (Arnstad talar i samband med Breivik om rumänska legionärer och ungerska pilkorsare.) Stöveltramp och vapenskrammel är tyvärr inga utdöda historiska relikter utan levande inslag i europeiska fasciströrelser som det ungerska Jobbik, grekiska Gyllene gryning eller tyska nazistiska terrorceller. Vi skall inte stirra oss blinda på 1930-talets fascismrörelser (”teaterrekvisita från mellankrigstiden” enligt Arnstad) eftersom vi då riskerar att inte upptäcka nutida formen av fascism – det har varit forskarnas lösen. Men det omvända gäller. Genom att studera historien lär vi oss vad som verkligen är fascism och vad som är reaktionär konservatism. Förvisso är det inte enkelt att skilja fascism från konservativt eller till och med liberalt tankegods. Breiviks tankevärld förenar den breda islamofobiska diskursen med den perifera nazismen. Enligt Breivik är det ”kulturmarxismen” som berett vägen för ”islamiseringen”, och kulturmarxism är ett ideologiskt kampbegrepp i både ”vit makt”-miljön och hos kulturkonservativa counter-jihadister.

Dagens forskare isolerar ideologin från alla sociala och ekonomiska fakta och kan därför inte se att de fascistiska idéernas explosiva utveckling svarar mot vissa samhällsgruppers behov. Frikopplar man fascismen från högerextremism och härskande samhällsklasser, då hamnar man i

verklighetsfrämmande resonemang. Arnstad kritiserar Göran Greider för att denne kallat Breivik för ”militant konservativ”, men verkar själv blind för kontinuiteten mellan ”konservativa revolutionärer” (Carl Schmitt, Ernst Jünger m.fl.) och tyska fascister (Dagens Nyheter 3.5, 14.5). Fascismen bygger på både konservatismen och liberalismen. Den upphäver aldrig 1800-talets borgerliga ideologier, den radikaliserar och militariserar dem.

1930-talets ekonomiska och politiska kris drev fram en reaktion mot massdemokratin. Den liberala ordningen frambesvärjde en trollkarl – fascismen – som gjorde sig kvitt demokratin för att kunna rädda det liberala ekonomiska fundamentet: kapitalismen. Nu är det återigen kris för det kapitalistiska systemet. Dagens fascister tror att de med våld och terror skall kunna rädda den västerländska civilisationen från muslimskt, judiskt och ”kulturmarxistiskt” herravälde. Den moderna akademiska diskussionen har mycket lite säga oss om vad som egentligen pågår i Europa. De naiva tolkningar som presenteras kan i värsta fall bidra till en rehabilitering av rörelser av denna typ. För att få nya, kritiska insikter om fascismens natur måste vi paradoxalt nog vända oss till bortträngda alster från 1920- och 30-talen, producerade, inte av fullblodsakademiker, utan av människor som både var teoretiker och aktivister med direkta erfarenheter av fascismen.

Jörn Svensson

Vad är fascismen?

1969

I de flesta accepterade definitioner med vilka vi har blivit omgivna i det borgerliga samhället, knyts begreppet fascism till ett bestämt mönster av idéer och politiskt handlande. Vanligen betonas som fascistiska i första hand sådana kända element som extrem nationalism, rastänkande och herrefolksmentalitet, vidare också enpartisystem och undertryckande av de borgerligt-demokratiska friheterna med särskild udd mot radikala och socialistiska grupper. Med fascismen kombineras ofta en anti-intellektuell hållning och handlingsromantik samt ett starkt betonande av statens praktiska och ideologiska roll i samhällslivet, liksom individens nationella plikter och underkastelse under nationalstatens krav. Man pekar ibland - särskilt med hänvisning till den italienska fascismen - på den korporativa organisationen av ekonomin, d v s sammanförandet av företagare och lönarbetare i gemensamma yrkesorganisationer under statligt överinseende. Som modeller visar man på Italien mellan 1922 och 1945, Tyskland 1933-45 och i viss mån också till den österrikiska fascismen 1934-38.

Utelöpande uppslagsverk, text- och läroböcker är i sina redogörelser vanligen angelägna om att betona fascismens motsatsförhållande till konservatism och liberalism. I "Svensk uppslagsbok" (1950) erkänner t ex dr phil Eric Wittenberg en tankegemenskap mellan konservatism

och fascism, men anser samtidigt den fascistiska ras teorin bilda en helt avgörande skiljelinje." Överlag framställs fascismen som en åskådning eller strömning vid sidan av andra nutida sådana: fascismen står alltså bredvid konservatism, liberalism och socialism som ett politiskt alternativ.

Det framhålls ofta, att fascismen lånat spridda delar av sitt tankegodis från andra håll, och att dess ideologi består av element med olika ursprung. De officiella textförfattarna har ibland en smula svårt att bringa reda i denna speciella sida hos fascismen. Det talas om dess syn på nation och folk som ett lån från ungt konservativt håll, medan dess uppfattning om statens aktiva roll i det ekonomiska livet samtidigt säges vara lånat från socialistiskt håll. Ibland använder man uttrycket "nationell revolution" om den fascistiska rörelsen. Det understryks, att fascismens ideologi själv inte är särskilt originell annat än möjligen i fråga om ras- och herrefolksidéerna.

Alla dessa beskrivningar har kommit att bli uttryck för och präglade den i Sverige och västvärlden överhuvud gängse uppfattningen om fascismen. Begreppet fascism väcker hos det stora flertalet omedelbart tanken på diktatur, militarism, raslära och koncentrationsläger. Man upplever vid ordet fascism motsatsen till vad man reflexartat lärt sig förbinda med begreppet demokrati. Det framkallar bilden av marscherande kolonner, misshandlade motståndare, lössläppta omänskliga lidelser och politiskt massvansinne. En del skönlitterära författare har humanistiskt nit velat se speciellt den tyska nationalsocialismen som ett slags manifestation av "det onda" inom människan.

I och för sig är dessa skilda element i den traditionella uppfattningen inte direkt falska. De flesta innehåller någon kärna av sanning eller går tillbaka på någon faktisk observation. Men de äger en lång rad brister av skilda slag. De är därför inte bara olämpliga som rena sakdefinitioner utan är också missledande som utgångspunkter för vidare politiska reflexioner.

Man kan peka på några avgörande svagheter. Definitionerna anknyter huvudsakligen till yttre praktiska och ideologiska manifestationer av fas-

cismen. De är oftast helt beskrivande och ger ingen egentlig ledning för att bedöma fascismens djupare maktpolitiska bakgrund. De hänför sig dessutom väsentligen till en bestämd tidsperiod i ett par speciella länder, vilka görs till typexempel på och inspirationskällor för fascism överhuvudtaget. Det betyder med andra ord, att de vanligaste föreställningarna rörande fascismen inte alls förklarar vad den egentligen är, utan bara hur den tar sig uttryck under vissa bestämda betingelser.

Ideologier och rörelser spelar en roll inom en större samhällslig gemenskap endast om de har en klar social bas. De måste kunna tillgodose behov hos någon grupp, vilken genom att omfatta ett avsevärt antal eller genom att besitta maktpolitiska medel kan göra sina behov gällande i samhällslig skala. Det faller inte den mest inbitne borgare in att t ex diskutera socialism och arbetarrörelse annat än på basis av den moderna arbetarklassens framväxt och roll. Lika givet är, att fascismen har en sådan klassmässig grund och tillgodoser maktpolitiska behov hos bestämda samhällsliga grupper.

Fascismen är en borgerlig social reaktion. Den är uttryck för behovet hos den etablerade borgarklassen att tvångsvis undertrycka de hotande maktpolitiska konsekvenserna av proletariats framväxt inom den kapitalistiska ekonomin och av de revolutionerande idéer, som borgarklassen själv på alla områden öppnade vägen för under sin egen revolt mot feodalismen. Ju mera tvång och ju öppnare våld borgarklassen behöver för detta yttre och inre undertryckande, desto mer utpräglad och desto hårdare blir den fascistiska reaktionen.

Detta borgarklassens maktpolitiska behov är inom fascismen överordnat allt annat. Idéer och politiska aktioner, som främjar tillgodoseendet av detta behov, kan ingå i fascismen. Vad som strider häremot måste fascismen förkasta och bekämpa. Fascismens organisatoriska uttrycksformer, liksom dess ideologiska inriktning kan därför växla inom ramen för det maktpolitiska behovet. De effektivaste metoderna att tillgodose behovet varierar givetvis i olika tidsskeden och i olika praktiska situationer.

Fascismen är alltså opportunistisk, om också hela tiden inom borg-

erliga skrankor. Dess djupare ideologi har vissa gemensamma grundelement. Men den uppsuger eller avbördar sig annars ideologiska och praktiska normer alltefter stundens och lägets behov.

Denna speciella opportunistik har två särskilt viktiga och intressanta sidor. Den ena består däri, att fascismen på en och samma gång kan rymma olika och till det yttre motsägande idéer. Det sammanhänger med att fascismens huvudsyfte - att bevara borgarklassens makt och slå ned all tänkbar revolutionär opposition - är negativt. Under vilket officiellt baner detta nedslående sker, är i övrigt likgiltigt. Två borgerliga grupper (eller en borgerlig och en feodal grupp) kan därför samarbeta kring detta maktpolitiska huvudsyfte, trots att deras politiska avsikter och förväntningar i övrigt kan vara motstridiga eller rentav oförenliga. Dessa motsättningar överskyles så länge grupperna i den fascistiska alliansen upplever sin stora gemensamma motsättning till dem som vill störta det bestående samhället. Man ska därför förgäves söka efter en bestående karaktär eller en inre logik i den fascistiska tankebyggnaden.

För det andra ger dessa egenskaper åt fascismen betydelsefulla fördelar i det moderna samhällets politiska liv. Maktägande grupper i ett samhälle, där massorna frigjorts från feodala band, ställs ständigt inför uppgiften att möta och kanalisera stämningar och aktioner. Modern politik har därför utvecklat till ett mästerskap tekniken att skilja olika maktgruppers yttre propaganda från deras reella natur och syften. En reflex av detta är t ex det politiska språket, som är fyllt av fraser och termer utan fast innebörd och med vilka i stort sett vilka maktpolitiska intressen som helst kan döljas.

I ett sådant system av utvecklat och konstant dubbelspel har fascisterna mycket stora fördelar just genom sin obundenhet i fråga om yttre former. Därför kan fascismen också, särskilt under nuvarande förhållanden, uppträda bakom en rad olika skyltar, av vilka ingen ytligt sett behöver ha något att göra med. vad de nu gängse definitionerna klassificerar som fascistiskt. Vi rör här vid ett ytterst väsentligt moment av det korporativa samhällets natur och fascismens roll i detta samhälle.

Har man väl fastlagt fascismens maktpolitiska bas, framstår de tradi-

tionella beskrivningarnas vilseledande karaktär som helt uppenbar. Så är t ex rasismen och antisemitismen inga nödvändiga inslag i det fascistiska mönstret. Fascismen är en social, klassmässig maktfaktor och har i princip ingenting med ras eller religion att göra. Det har alltid funnits en stark fascism i Japan efter dess omdaning till ett kapitalistiskt samhälle. Det finns en afrikansk fascism, representerad av t ex regimerna i Elfenbenskusten och Ghana. Det finns en arabisk fascism, mest dominerande i Persien, liksom en f n segerrik indonesisk.

Lika litet avgörande som rasen är frågan om antisemitismen. Den spelade en mycket framträdande roll för den tyska nationalsocialismen. Den italienska fascismen tog däremot uttryckligen avstånd från antijudiska tendenser. Det finns ju f.ö. sedan länge en israelisk fascism, bl a representerad av ett organiserat parti och allmänt stadd i häftigt tillväxt. Romersk-katolska områden som Österrike och Spanien, grekisk-ortodoxa som Bulgarien, protestantiska som nordöstra Tyskland eller Estland - överallt har fascistiska rörelser kunnat skaffa sig stark ställning och vidsträckt förankring.

På samma sätt förhåller det sig med enpartisystemet. Det har visserligen ofta varit en organisatorisk form för fascistisk statsdominans. Det hindrar inte, att en kvalificerat fascistisk regim som den sydafrikanska håller sig med flerpartisystem. Samma sak gäller fascistiska flerpartistater som Colombia eller Venezuela. Och även en borgerlig parlamentariker av det traditionella slaget torde vara klar över att Sydafrika fördenskull inte är mer "demokratiskt" än Tanzania, som har enpartisystem. Ingenting säger, att fascismen generellt skulle bli hårdare och effektivare med bara ett enda parti.

Man kan också visa på den aggressiva utrikespolitiken och den territoriella expansionen, som spelat en så betydande roll för fascistiska regimer. Konflikten mellan de kapitalistiska nationerna har nu delvis kommit i bakgrunden för dessa nationers gemensamma intresse att bevara sin dominerande ställning gentemot de undertryckta nationerna och de revolutionära strävandena. Därför ändrar fascismens aggressivitet sin tonvikt. Av den stortyske nationalist, Frankrikes och Englands arv-

fiende, blir en förkämpe för det förenade Europa och dess roll som "civilisationens" företrädare i en värld av påträngande barbari och hotande revolution.

Väinö Linna har i romanen "Söner av ett folk" träffsäkert beskrivit detta slags ideologiska förskjutningar. Hans folkskollärar Rautajärvi är en äkta fascist, en renblodig Lappoman, som under mellankrigsåren "skjutsar" och misshandlar socialister. När hans storfinska drömmar efter 1944 lidit skeppsbrott, håller han föredrag om "demokratin" som en speciell västerländsk kulturyttring, om "den nordiska rättsordningen" och "den obesegrade armén", civilisationens utpost mot barbarerna. Det är ett mer anpassat sätt att säga, att vissa är av Herren utvalda att förvalta makt och kultur och att det måste finnas härskare och behärskade. Också antisemitismen har helt ändrat innebörd för nutidens fascist. Siegfried Müller var i 2:a världskriget Oberleutnant i Hitlers arme och en trogen nationalsocialist. 1964-65 gick hans namn genom världspressen, han blev den beryktade "Kongo-Müller", legoofficer hos Moise Tshombe och genom sin skrytsamhet känd för rader av bödelshandlingar mot nationellt sinnade kongoleser. Under kriget i Mellersta Östern 1967 skrev han i en insändare i tysk press:

".... det råder inget tvivel om att vi måste ta ställning till det oförskämda, mot freden kränkande tryck, som vissa pampar bland araberna utövar. Jämvikten i världen störes av dessa dansande der-vischer. Medan Peking ... via Vietnam, Afrika och Sydamerika i stor stil vill isolera och erövra den atlentiska regionen, följer trycket från moskoviterna utefter den kortare vägen, längs området vid östra Medelhavet och Nordafrika. Moskoviterna inser klart, att detta är den kortare vägen. Ve västern, om den tror att Israel bara är arabernas mål. Ve den, som på grund av antisemitism inte kalkylerar nyktert."

För den forne naziofficeren är det inte längre tal om antisemitism. Nu är i stället Israels söner en del av det fasta bälverket mot världsbolsjevismen. Detta är fascistisk åsikt. 1.1 förskjutning. Men fascismens huvuduppgift förblir ändå för 1960-talets tyske Siegfried densamma.

De flesta författare, som i politisk litteratur behandlat fascismen, visar oftast alltför liten förståelse för vad dess yttre föränderlighet innebär. De skiljer inte på fascismens realpolitiska roll och dess yttre dräkt.

Sådana grundfel vidlåder tyvärr också en av de nyaste och mest ambitiösa böckerna om fascismen, nämligen Ernst Noltes "De fascistiska rörelserna". Nolte bedömer en rörelses fascistiska karaktär efter förekomsten av vissa yttre fenomen i dess politiska program, stil och framträdande. Han anför sex grundläggande kännetecken på en rörelses fascistiska karaktär: antimarxism, antiliberalism, ledarprincip, partiarme, tendens till antikonservatism och totalitetsanspråk. Med antimarxism och antiliberalism avses fiendtlighet mot socialistiska och socialdemokratiska grupper samt mot flerpartisystem och parlamentarism. Med totalitetsanspråk menar han fascismens krav på att utgöra det enda organiserade partiet och uttrycket för statsviljan. I praktiken innebär detta att den ska se ut i stort sett som Hitlers och Mussolinis fascism.

Noltes "kännetecken" är som synes mest ytliga ting, vars förekomst inte alls är nödvändig för att en rörelse i verkligheten ska fylla en fascistisk funktion. Med Noltes definition (som han dessutom anger vara en minimidefinition) skulle en fascistregim som den sydafrikanska framstå som en hygglig, om också något inskränkt, parlamentarisk demokrati. Och Noltes egen tyska förbundsrepublik skulle närmast definieras som en frihetlig mönsterstat.

Noltes tankemetod leder honom också till en del egendomliga och befängda slutsatser. Den franska "eldkorsrörelsen", som på sin tid betraktades som en halvmilitär stöttrupp för den yttersta högern, vill han överhuvud inte räkna som fascistisk. Den ungerska diktaturregimen under "den vita terrorns" organisatör Horthy betecknas som "konservativ". Horthys auktoritära och antisemitiska premiärminister Istvan Bethlen får benämningen "liberal", låt vara med vissa reservationer. Ännu egendomligare är Noltes bedömning av den litauiska diktaturen, som upprätthålls genom militärkuppen 1926. Om denna säger han bl.a.:

"Visserligen har också Litauen eftertryckligt betecknats som en fasciststat. Men i själva verket hade den statskupp som den 14 decem-

ber 1926 förde f.d. historieprofessorn Voldemaras till makten varit svaret på vänsterns framsteg vid de val som föregick den. Det var dock fråga om en militärkupp som understöddes av det kristligt-demokratiska partiet och som motiverades med att den föregående regimen hade bedrivit "en förpolsknings- och bolsjeviseringspolitik". Motiveringen visar att revolten framgick ur den egendomliga litauiska situationen. Denna kännetecknades av obetingad fiendskap mot alla stora grannar som gränsade till landet, först och främst Sovjetunionen och Polen, som strax efter kriget hade framtagit Litauerna deras gamla huvudstad Vilna. Då litauerna å sin sida hade tagit Memelområdet med våld (detta område omfattade visserligen Njemens mynning, som den unga staten absolut behövde disponera), befann sig Litauen i ett utrikespolitiskt så svårt och hotat läge, att den "styrda demokratin" (hur förkrympt denna än var efter att alla vänsterpartier hade uteslutits) författningssenkliga form låg mycket nära till hands och i själva verket gällde både under Voldemaras och hans efterträdare."

Noltes sätt att klassificera den litauiska regimen och hans förståelse för den "styrda demokratin" är inte precis förtroendeingivande. Hans motiveringar är dessutom i sak felaktiga. Erövringen av Vilna erkändes av stormakterna redan 1923, Litauens ockupation av Memel (Klaipėda) området godtogs av stormakterna och Nationernas förbund 1925. Båda tingen var fullbordade och internationellt rättsligt stabiliserade fakta. Litauen befann sig alltså inte i något särskilt "svårt och hotat läge" när officerskuppen genomfördes i slutet av 1926. Nolte nämner dessutom inte, att den "styrda demokratin" ett halvår efter kuppen hade uteslutit såväl de kristliga demokraterna som de förutvarande liberala och socialdemokratiska regeringspartierna. Som regeringsparti kvarstod med militärt stöd endast Voldemaras eget parti, Tautininkai, ett extremt högerparti.

Lika egenartad är Noltes motivering, att Voldemaras-regimen inte var fascistisk, därför att den var ett svar på den liberal-socialdemokratiska valframgången. Överhuvud tycks Nolte fånga i föreställningen, att fascism bara kan utövas efter ett speciellt mönster och inom en särskild

sorts partier. Han förstår inte, att fascismen väljer former och metoder efter tidsläge och behov.

Allt detta betyder inte att fascismen skulle vara så opportunistisk att den helt vore utan ideologi. Den utgår från vissa fasta grundprinciper, dikterade av dess huvuduppgift. Hit hör för det första principen om eliten och det berättigade i dess övervalde. Det är en princip som ytterst baserar sig på föreställningen om människors eller grupperns kvalitativt olika värde, och som delvis griper tillbaka på en feodal syn. Det yttre uttrycket för principen om eliten kan däremot vara mycket olika. Den äldre, mer primitiva formen för elitteori finns kvar hos fascismen i Sydafrika, Rhodesia eller det portugisiska imperiet, där rasgränser och social skiktning av historiska orsaker kommit löpa nära varandra. I övrigt är rasteorierna så pass klumpiga och misskrediterade, att den moderna fascismen inte har stor användning för dem och ofta inte heller själv tror på dem. Elitteorin söker i stället hänföra sig till rent sociala förhållanden och till mer allmänt förankrade fördomar. Den arbetar med och stimulerar föreställningar och begrepp som "västerländsk kultur", "vår livsstil" (i motsats till "de andras"), "de dugliga", "de initiativrika", "det biologiska urvalet" osv.

Den nya fascismen är känsligare för respektabla och accepterade yttre former. Den har ingenting emot demokrati, om bara "demokratin" bekräftar elitens urval, garanterar dess makt och mandat.

Ur elitanken och dess anknytning till borgerlig klassmakt följer fascismens andra princip: den auktoritära sociala idébildningen. Dess centrala tema är vissa människors och grupperns bestående underkastelse under andra, personligt och samhälleligt, liksom härskandet över andra som mål för mänsklig strävan och social prestige. Härskandet och härskandets frukter är den fascistiska människans livsmotiv, hennes behov och sporre.

Härskandet är inte inskränkt till den maktägande klassen i den fascistiska ordningen. Det går genom alla samhälleliga förhållanden. Finanskapitalisternas härskarroll i världen upprepar sig i ämbetsmannens herravälde över genomsnittsmedborgaren, arbetsbefällets över proletären,

officerens över soldaten, den vuxnes över den unge, mannens över kvinnan, den västerländske lönarbetarens över det stora världsproletariatet. För att härska och njuta maktens frukter måste alla underkasta sig - alla utom finanskapitalets företrädare, som står över mänskliga auktoriteter. Människans funktion och utveckling byggs i detta system upp kring den dubbla rollen av härskande och underkastelse. Två extrema, perversa sidor av den mänskliga karaktären drives fram som de dominerande för tänkande och handlande.

Så fungerade det feodala samhället, som delvis följt efter oss in i industrisamhället, och i vilket den historisk-traditionella delen av vårt medvetande har kvar så många rötter. När det moderna klassamhället är hotat i grunden och bereder sig till försvar, är detta återvändande till feodala tänkesätt och feodala mänskliga relationer en logisk och närmast ofrånkomlig reaktion. Och ur denna situation stiger korporatismens trogna stöttepelare och idealmedborgare: den fascistoida människan.

De ytliga motiveringarna för härskande eller underkastelse kan däremot vara skenbart helt olika. Byråkraten kan bli fascist därför att det appellerar till hans vilja att se sig själv tillhöra den intellektuella eliten. Småborgaren eller arbetaren kan bli det därför att det ger ett ideologiskt berättigande åt hans anti-intellektuella känslor och hans hat mot studenter. Dessa motiveringar är djupare sett oväsentliga, de är blott medlen i det större spelet.

Det tredje grundelementet i den fascistiska ideologin är principen att det borgerliga samhällets intressen står över även de ursprungliga borgerliga uppfattningarna om mänskliga fri- och rättigheter. Eliten, antingen den representeras av överklassen eller av världens imperialistiska nationer har i princip rätt till alla medel för att skydda sin ställning och sin "frihet". En väsentlig del av den fascistiska propagandan går därför ut på att övertyga och vänja en opinion vid idén om det obegränsade våldet. Kan fascismen skärpa skräcken för det borgerliga samhällets undergång tillräckligt mycket, uppnår den ett socialt accepterande av det totala våldet i elitens tjänst. Därmed har den också brutit ner människans självständiga förmåga att hävda någon annan vilja än elitens. Det starka stöd som

huvudparten av amerikansk opinion hela tiden gett åt vietnamkriget, liksom det närmast belåtna accepterande, som över hela Västerlandet följde på massmorden i Indonesien 1965 har gett en föreställning om hur högt våldet kan trappas upp innan elitens rätt ens börjar ifrågasättas inom ramen för något så maktpolitiskt betydelselöst som den s k "of-fentliga debatten".

[...]

Kommunistiska Internationalen Kapitalismens kris och fascismen 1928

Vid sidan av socialdemokratien, som hjälper bourgeoisin att förtrycka arbetarklassen och insöva proletärerna, uppträder fascismen. I imperialismens epok ledde klasskampens tillspetsning och ökningen av inbördeskrigets element – särskilt efter det imperialistiska, världskriget – till parlamentarismens bankrutt. Därav härleder sig de nya metoderna och formerna för regerandet (t. ex. systemet med de "små regeringskabinetten", jobbandet bakom kulisserna av oligarkiska grupper, "folkrepresentationens" förfall och förfalskning, beskärandet och upphävandet av de "demokratiska friheterna" o. s. v.). Under speciella historiska förhållanden antar denna process i den borgerligt-imperialistiska reaktionens offensiv formen av fascism. Sådana förhållanden är: de kapitalistiska förbindelsernas labilitet; existensen av socialt deklasserade element i betydande grad; utarmandet av breda lager inom småbourgeoisin i städerna och bland de intellektuella; den lantliga småbourgeoisins missnöje; och slutligen den ständiga faran av proletära massaktioner. För att trygga en större stadga och fasthet åt sin makt är borgarklassen tvungen att i stigande grad övergå från det parlamentariska systemet till den fascistiska metoden, som är oberoende av förbindelser och kombinationer partierna emellan. Fascismen är en metod för bourgeoisins direkta diktatur, ideologiskt uppsnyggad med idén om "folkgemenskap" och representation

efter ”yrken” (d. v. s. i själva verket representation för olika grupper av den härskande klassen). Den är en metod, som genom en särskild social demagogi (antisemitism, tillfälliga utfall mot ockrarkapitalet, upprörd harm gentemot den parlamentariska ”pratlådan”) på ett planmässigt sätt utnyttjar småborgarmassornas, de intellektuellas och andras missnöje. Den utgör en korruptionsmetod med uppbyggandet av en samman-sluten, besoldad hierarki av fascistiska kampförbund, av den fascistiska partiapparaten och den fascistiska byråkratin. Därvid söker fascismen intränga också i arbetarrörelsen, genom att vinna dess mest efterblivna lager, vilkas missnöje med socialdemokratins passivitet den utnyttjar. Fascismens huvuduppgift är att förintä arbetarklassens revolutionära förtrupp, d. v. s. proletariatets kommunistiska skikt och dess ledande kader. Karaktäristiska drag för fascismen är, att den förenar social demagogi och korruption med den aktiva, vita terrorn, jämte till det yttersta stegrad imperialistisk aggressivitet i utrikespolitiken. Under tider, som är särskilt kritiska för bourgeoisin, använder sig fascismen av en antikapitalistisk fraseologi; men så snart den ser sin makt tryggad, så visar den sig alltid mera som storkapitalets terroristiska diktatur och kastar bort den anti-kapitalistiska bråten. Alltefter den politiska konjunkturen använder bourgeoisin sig av den fascistiska metoden eller metoden av koalition med socialdemokratins, som ej sällan, särskilt i för kapitalismen kritiska tider, spelar en öppet fascistisk roll. Socialdemokratins visar under förloppet av sin utveckling fascistiska tendenser, vilket dock icke hindrar den, i händelse av en ändring i den politiska konjunkturen att uppträda som oppositionellt parti mot den borgerliga regeringen. Fascism och koalition med socialdemokratins är båda ovanliga metoder för den normala kapitalismen. De är tecken på förekomsten av en kapitalismens allmänna kris och användes av bourgeoisin för att hämma revolutionens fram-marsch.

Georgi Dimitrov Fascismens offensiv och Kommunistiska Internation- alens i kampen för arbetar- klassens enhet mot fascismen 1935

Kamrater! Redan Kommunistiska Internationals VI världskongress förberedde det internationella proletariatet på att en ny fascistisk offensiv var i antågande och uppfordrade till kamp mot den. Kongressen påpekade, att ”fascistiska tendenser och grodden till en fascistisk rörelse förefinnes nästan överallt i mer eller mindre utvecklad form”.

I en situation, då den mest djupgående ekonomiska kris brutit ut, då kapitalismens allmänna kris skarpt tillspetsats och då de arbetande massorna håller på att revolutioneras, gick fascismen över till en bred offensiv. Den härskande bourgeoisin söker alltmera sin räddning i fascismen för att kunna genomföra utomordentliga plundringsåtgärder mot de arbetande, för att förbereda det imperialistiska rovkriget, överfall på Sovjetunionen, Kinas utplundring och delning samt för att på grundvalen av allt detta kunna förebygga revolutionen.

De imperialistiska kretsarna försöker att vältra hela krisens börda över på de arbetandes skuldror. Därtill behöver de fascismen.

De vill lösa marknadsproblemen genom att förslava de svaga folken, öka det koloniala förtrycket och på nytt omdela världen genom ett krig. Därtill behöver de fascismen.

De försöker förekomma de revolutionära krafternas tillväxt genom

att krossa arbetarnas och böndernas revolutionära rörelse och genom krigiskt överfall på Sovjetunionen - världsproletariatets bålverk. Därtill behöver de fascismen.

I en rad länder, särskilt i Tyskland, har det lyckats dessa imperialistiska kretsar att före massornas avgörande vändning till revolutionen tillfoga proletarietet ett nederlag och upprätta en fascistisk diktatur.

Karakteristiskt för fascismens seger är likväl just den omständigheten, att denna seger å ena sidan bär vittne om proletarietets svaghet, emedan det blivit desorganiserat och lamslaget av socialdemokratins splittringspolitik under dess samarbete med borgarklassen, men å andra sidan är ett uttryck för bourgeoisins egen svaghet, då den gripits av skräck inför förverkligandet av arbetarklassens kampenhet, skräck inför revolutionen och då den inte längre är i stånd att upprätthålla sin diktatur över massorna med den borgerliga demokratins och parlamenatarismens gamla metoder.

På Sovjetunionens Kommunistiska partis (bolsjevikernas) XVII kongress sade kamrat Stalin, att fascismens seger i Tyskland "inte bara bör betraktas som ett svaghetstecken hos arbetarklassen och som ett resultat av socialdemokratins förräderi mot arbetarklassen, vilket banat väg för fascismen. Den måste även betraktas som ett svaghetstecken hos bourgeoisien, ett tecken på, att bourgeoisien inte längre förmår härska med parlamentarismens och den borgerliga demokratins gamla metoder, varför den är tvungen att i den inre politiken tillgripa terroristiska styrelsemetoder – ett tecken på, att den inte längre förmår finna en utväg ur den nuvarande situationen på grundvalen av fredlig utrikespolitik, och att den därför är tvungen att taga sin tillflykt till krigspolitiken."

Fascismens klasskaraktär

Kamrater, såsom Kommunistiska Internationalens Exekutivkommitté på sitt XIII plenum riktigt fastställde, är fascismen vid makten en öppen, terroristisk diktatur av finanskapitalets mest reaktionära, mest chauvinistiska och mest imperialistiska element.

Fascismens mest reaktionära avart är av tysk typ. Den nämner sig

fräckt nationalsocialism, ehuru den inte har någonting gemensamt med socialismen. Hitlerfascismen är inte bara borgerlig nationalism. Den är en bestialisk chauvinism. Den är den politiska banditismens regerings-system, ett system av provokation och tortyr gentemot arbetarklassen och mot böndernas, småbourgeoisins och de intellektuellas revolutionära element. Den är medeltida barbari och bestialitet, den är tygellös aggressivitet gentemot andra folk och länder,

Den tyska fascismen uppträder som den internationella kontra-revolutionens slagklubba, som det imperialistiska krigets främsta anstiftare, som organisatör av ett korståg mot Sovjetunionen, det stora fosterlandet för de arbetande i hela världen.

Fascismen är inte en form av statsmakten som skulle "stå över båda klasserna, över proletarietet och bourgeoisien", såsom exempelvis Otto Bauer påstått. Den är inte den "revolterande småbourgeoisin, som bemäktigat sig statsmaskineriet", såsom den engelske socialisten Brailsford förklarar. Nej. Fascismen är ingen över klasserna stående makt och inte någon småbourgeoisins eller trasproletariatets makt över finanskapitalet. Fascismen är finanskapitalets egen makt. Den är en organisation av terroristiskt överväld mot arbetarklassen, mot böndernas och de intellektuellas revolutionära skikt. I utrikespolitiken är fascismen chauvinism i dess allra grövsta form, som uppammar ett djuriskt hat mot andra folk.

Denna fascismens innersta karaktär måste särskilt starkt framhåvas, därför att fascismen under den sociala demagogins täckmantel fått möjlighet att i flera länder draga med sig de av krisen ruinerade småborgerliga massorna och till och med vissa delar av de mest efterblivna proletära skikten, vilka aldrig skulle ha följt fascismen om de hade förstått dess verkliga klasskaraktär, dess riktiga natur.

Fascismens utveckling och själva den fascistiska diktaturen antar olika former i olika länder, beroende på historiska, sociala och ekonomiska förhållanden, på det ifrågavarande landets nationella särigheter och internationella läge. I en del länder, företrädesvis i sådana, där fascismen inte har en bred massbasis och där kampen mellan olika grupperingar inom den fascistiska bourgeoisins eget läger är tillräckligt stark

beslutar sig fascismen inte genast för att likvidera parlamentet utan upprätthåller en viss legalitet för de andra borgerliga partierna och även för socialdemokratin. I andra länder, där den härskande bourgeoisin befarar ett snart utbrott av revolutionen, upprättar fascismen antingen genast sitt oinskränkta politiska monopol eller skärper alltmera terrorn och överväldet mot alla konkurrerande partier och grupperingar. Detta utesluter inte, att fascismen i sådana ögonblick, då dess läge är särskilt skärpt, söker utvidga sin basis och förena den öppna terroristiska diktaturen med en grov förfalskning av parlamentarismen – utan att likväl ändra sitt klassväsen.

När fascismen kommer till makten innebär detta inte ett vanligt borgerligt regeringsskifte, utan det innebär att en av det borgerliga klassväldets statsformer den borgerliga demokratin, ersättes med annan form: den öppna terroristiska diktaturen. Det vore ett allvarligt fel att ignorera denna skillnad, som skulle hindra det revolutionära proletariatet att mobilisera de bredaste skikten av de arbetande i stad och på land till kamp mot fascisternas hotande makterövring, och även att utnyttja de inom bourgeoisien eget läger existerande motsättningar. Men ett inte mindre allvarligt och farligt fel är att underskatta bourgeoisins för närvarande allt mer reaktionära åtgärder i den borgerliga demokratins länder, samt dessa åtgärders betydelse för den fascistiska diktaturens upprättande, där man kväver de arbetandes demokratiska friheter, förfalskar och beskär parlamentets rätt och skärper förföljelsen mot den revolutionära rörelsen.

Kamrater, man får inte föreställa sig att fascismen kommer till makten så enkelt och ledigt, som om någon av finanskapitalet tillsatt kommitté skulle avgöra, vilket datum den fascistiska diktaturen skall upprättas. I verkligheten kommer fascismen vanligen till makten under en ömsesidig, stundom skarp kamp mot de gamla borgerliga partierna eller en bestämd del av dem, under kamp t.o.m. inom själva det fascistiska lägret, vilken kamp ibland går ända till väpnade sammanstötningar, såsom vi sett i Tyskland, Österrike och andra länder. Allt detta försvagar likväl inte betydelsen av det faktum, att de borgerliga regeringarna före den fascistiska diktaturens upprättande vanligen genomgår en rad förber-

dande etapper och genomför en rad reaktionära åtgärder, vilka direkt hjälper fascismen att komma till makten. Den som inte under dessa förberedande etapper kämpar mot bourgeoisins reaktionära åtgärder och mot den växande fascismen, han är inte i stånd att hindra, utan han tvärtom underlättar fascistens seger.

Socialdemokratins ledare suddade ut och dolde fascistens sanna klasskaraktär för massorna och manade inte till kamp mot bourgeoisins allt mer reaktionära åtgärder. De bär ett stort historiskt ansvar för att en betydande del av de arbetande massorna i Tyskland och i en rad andra fascistiska länder i den fascistiska offensivens avgörande ögonblick inte i fascismen kände igen finansens blodtörstiga rovdjur, sin värsta fiende, och att dessa massor inte var redo till motstånd.

Var ligger då källan till fascistens inflytande över massorna? Fascismen lyckas draga massorna till sig därför, att den demagogiskt appellerar till deras särskilt ömmande behov och krav. Fascismen inte endast underblåser massornas djupt inrotade fördomar, utan den vädjar även till massornas bästa känslor, till deras rättfärdighetskänsla och ibland t.o.m. till deras revolutionära traditioner. Varför utger sig de tyska fascisterna, dessa storbourgeoisins lakejer och socialismens dödsfiender, för massorna som "socialister" och framställer sitt maktövertagande som "revolution"? Därför, att de försöker utnyttja den tro på revolutionen, den dragning till socialismen, som lever i hjärtat hos Tysklands breda arbetande massor.

Fascismen handlar i de ytterliggående imperialisternas intresse, men den framträder inför massorna under masken av en kränkt nations försvarare och vädjar till den kränkta nationalkänslan, så som t.ex. den tyska fascismen dragit med sig massorna med parollen "mot Versailles".

Fascismen strävar till den mest hejdlösa exploatering av massorna, men närmar sig dem med en skicklig antikapitalistisk demagogi, utnyttjar de arbetandes djupa hat till den rovlystna bourgeoisin, till bankerna, trusterna och finansnagnaterna och uppställer de i det givna ögonblicket för de politiskt omogna massorna mest lockande parollerna; i Tyskland - "det allmännas bästa står över det enskilda". I Italien - "vår stat är inte kapitalistisk, utan korporativ". I Japan - "för ett Japan utan exploatering"

I förenta staterna - "för rikedomens fördelning" osv.

Fascismen utlämnar folket att sönderslitas av de mest korrumpade, fula elementen, men framträder inför folket med krav på en "ärlig och omutlig makt". Fascismen spekulerar i massornas djupa besvikelse över den borgerliga demokratins regeringar och hycklar förtrytelse över korruptionen (t. ex. Barmat- och Sklarekaffärerna i Tyskland, Stavitzkyafilren i Frankrike och flera andra).

Besvikelsen hos de massor, som överger de gamla borgerliga partierna, utnyttjar fascismen i de mest reaktionära borgerliga kretsarnas intresse. Men den imponerar på dessa massor genom sina skarpa angrepp mot de borgerliga regeringarna, genom sin oförsonliga inställning till bourgeoisie's gamla partier.

I sin cynism och falskhet överträffar fascismen alla den borgerliga reaktionens andra avarter och anpassar sin demagogi till varje lands nationella säregenheter och t. o. m. till olika sociala skikta säregenheter inom samma land. Och småbourgeoisins massa, t. o. m. en del arbetare, som bragts till förtvivlan av eländet, arbetslösheten och osäkerheten i sin existens, faller offer för fascismens sociala och chauvinistiska demagogi.

Fascismen kommer till makten som ett angreppsparti mot proletarietets revolutionära rörelse, mot de i jäsning befintliga folkmassorna, men den iscensätter sitt maktövertagande som en "revolutionär" rörelse mot bourgeoisin i "hela nationens" namn och för "nationens räddning" (vi erinrar om Mussolinis "marsch" mot Rom, om Pilsudskis "marsch" mot Warszawa, om Hitlers nationalsocialistiska "revolution" i Tyskland o. s. v.)

Men vilka masker fascismen än iklär sig, i vilka former den än framträder, på vilka sätt den än kommer till makten så måste det fastslås, att *fascismen är kapitalets mest våldsamma offensiv mot de arbetande massorna;*

fascismen är otyglad chauvinism och erövringskrig;

fascismen är rasande reaktion och kontrarevolution;

fascismen är arbetarklassens och alla arbetandes värsta fiende!

Vad bringar den segerrika fascismen massorna?

Fascismen lovade arbetarna en "rättvis arbetslön", men sänkte i verkligheten deras levnadsnivå ändå djupare, till liggarens nivå. Den lovade de arbetslösa arbete, men bragte dem i verkligheten ändå tyngre lidanden av svält, slaveri och tvångsarbete. Den förvandlar i verkligheten arbetarna och de arbetslösa till det kapitalistiska samhällets mest rättslösa parias, upplöser deras fackföreningar, berövar dem strejkrätten och arbetarpressen, driver dem med våld in i fascistiska organisationer, förskingrar deras försäkringsfonder och förvandlar fabriker till kaserner, där kapitalisternas tygellösa godtycke härskar. Fascismen lovade den arbetande ungdomen att för den öppna en bred väg till en lysande framtid. I verkligheten har den resulterat i massavskedanden av ungdom från fabriker, arbetstjänstläger och en oavbruten militär drill i och för erövringskrig.

Fascismen lovade de "anställda, de lägre tjänstemännen och de intellektuella att trygga deras existens, tillintetgöra trusternas allmakt och bankkapitalets spekulation. I verkligheten har den bragt dem ändå större hopplöshet och osäkerhet för morgondagen, den ställer över dem en ny byråkrati av sina lydigaste kreatur, den skapar en outhärdlig trustdiktatur, utsår korrupktion och demoralisation i oerhört omfång.

Fascismen lovade de ruinerade, utarmade bönderna att likvidera gäldslaveriet, att upphäva arrendeavgifterna och t. o. m. att ersättningslöst expropriera godsägarnas jord till förmån för de jordfattiga och ruinerade bönderna. I verkligheten låter den i hittills oanad grad de arbetande bönderna förslavas av trusterna och den fascistiska statsapparaten och böndernas huvudmassa utsugas ytterligare av storagrärer, banker och ockrare.

"Tyskland skall bli ett bondeland. eller också skall det inte alls finnas" - förklarade Hitler högtidligt. Och vad har bönderna i Tyskland fått under Hitler? Ett moratorium, som redan är upphävt? Eller lagen om arvsrätten till bondgårdarna som leder till att miljoner bondsöner och -döttrar utträngas från landsbygden och förvandlas till panpers (tiggare)? Lantarbetarna har blivit halvt livegna och berövats t. o. m. den

elementära rätten till rörelsefrihet. De arbetande bönderna har berövats möjligheten att sälja sina lantbruksprodukter på marknaden.

Och i Polen?

“Den polska bonden - skriver den polska tidningen ‘Czas’ - använder sig av metoder och medel, som troligen tillämpats endast under medeltidens epok: han bevarar elden i spiseln och lånar eld åt sin granne, tändstickorna delar han i flera delar, och lånar smutsigt tvålatten av sina grannar. Han kokar tomma silltunnor för att få saltvatten. Detta är ingen fabel, utan det verkliga läget på landsbygden, varom alla kan övertyga sig.”

Och detta, kamrater, skriver inte kommunister, utan en reaktionär polsk tidning!

Men det är långt ifrån allt.

Varje dag underkastas arbetarklassens bästa söner, revolutionära bönder, förkämparna för en skönare framtid att mänskligheten, ett ohyggligt våld och en oförskämd behandling i det fascistiska Tysklands koncentrationsläger, i Gestapos (den hemliga polisens) källarhål, i de polska tortyrkamrarna, i de bulgariska och finska polishäktena, i Belgrads “Glavnjatj”, i den rumänska “Sigurantsun” och på de italienska öarna, inför vilka de tsaristiska gendarmernas nedrigaste våldsdåd förbleknar. Den brottsliga tyska fascismen piskar i hustrurnas närvaro deras män till en blodig massa, skickar mödrarna deras mördade söners aska per post. Steriliseringen har blivit till ett politiskt kampmedel. På de fångna antifascisterna insprutar man i tortyrkamrarna med våld giftämnen under huden, bryter armarna av dem, slår ut ögonen, hänger upp dem, pumpar vatten i dem, skär ut ett fascistiskt hakkors på deras levande kroppar.

Jag har framför mig Internationella Röda Hjälpens statistik över mördade, sårade, häktade, stympade och torterade i Tyskland, Polen, Italien, österrike, Bulgarien och Jugoslavien. Bara i Tyskland har under den tid nationalsocialisternas välde varat mördats över 4.200 personer, arresterats 317.800, sårats och grymt torterats 218.600 antifascistiska arbetare, bönder, anställda, intellektuella - kommunister, socialdemokrater, medlemmar av oppositionella kristliga organisationer. Och i österrike

har den “kristliga” fascistiska regeringen sedan februaristriderna 1934 mördat 1.900 personer, sårat och stympat 10.000 och arresterat 40.000 revolutionära arbetare. Och denna statistik, kamrater, är långt ifrån uttömmande.

Jag har svårt att finna ord och uttryck för den förbittring som griper oss när vi tänker på de lidanden, som de arbetande för närvarande genomgår i en rad fascistiska länder. De siffror och fakta, som vi anför, ger inte ens till en hundradel en verklig bild av den exploatering, av den vitgardistiska terrors lidanden, som fyller arbetarklassens dagliga liv i olika kapitalistiska länder. Heja böcker av beskrivningar kan inte ge en tydlig föreställning om fascisternas oräkneliga grymheter mot de arbetande.

Djupt upprörda och fyllda av hat till de fascistiska bödlarna sänker vi Kommunistiska Internationals fanor för det oförgätliga minnet av John Scheer, Fiete Schrluze och Ltittgens i Tyskland, Koloman Walliseh och Münichreter i Österrike, Sallai och Furst i Ungern, Kofardjlev, Lütibrotsky och Voikov i Bulgarien, inför minnet av de tusen och åter tusen kommunistiska, socialdemokratiska och partilösa arbetare, bönder och representanter för de progressiva intellektuella, som offrat sitt liv i kampen mot fascismen.

Vi hälsar från denna tribun det tyska proletariats ledare och vår kongress hedersordförande, kamrat Thälmann (Stormande bifall, hela salen reser sig). Vi hälsar kamraterna Rakosi, Gramsol (Stormande bifall, hela salen reser sig) Antikainen Ionka Parrov. Vi hälsar Cabal1131'0, de spanska socialisternas ledare, som kontrarevolutionärerna satt i fängelse, Tom Mooney, som sedan 18 år försmäktar i fängelse, och tusentals andra kapitalets och fascismens fångar. (Stormande bifall.) Och vi tillropar dem: “Kampbröder, vapenbröder, ni är inte glömda! Vi är med er! Varje timme av vårt liv, varje vår blodsdroppe skall vi offra för er befrielse och för att befria alla arbetande från den skändliga fascistiska regimen.” (Stormande applåder, alla reser sig.)

Kamrater! Redan Lenin har förberett oss på att bourgeoisin kan lyckas överfalla de arbetande med “rasande terror och för längre eller kortare tidsperioder göra motstånd mot revolutionens växande krafter, men att

den likväl inte kan rädda sig från undergång,

“Livet” - skrev Lenin - “kräver sitt. Må bourgeoisien väsnas och rasa ända till sinnesförvirring, må den överdriva och göra dumheter, må den i förväg hämnas på bolsjevikerna och försöka slå ned (i Indien, i Ungern, i Tyskland osv.) ytterligare några hundra, några tusen, eller hundratusen bolsjevikar av i går eller i morgon: när bourgeoisin uppträder så, handlar den på samma sätt som alla av historien till undergång dömda klasser har handlat. Kommunisterna måste veta, att framtiden i varje fall tillhör dem, och därför kan (och måste) vi förena den högsta lidelsefullhet i kampen med den största kallblodighet och en nykter värdesättning av bourgeoisins raseri.”

Ja, om vi och hela världens proletariat med fasta steg går den väg, som Lenin och Stalin visat oss, så kommer bourgeoisien att gå under, vad som än må hända. (Applåder.)

Är fascismens seger oundviklig?

Varför och på vilket sätt har fascismen kunnat segra? Fascismen är arbetarklassens och de arbetandes argaste fiende. Fascismen är en fiende till 9/10 av det tyska folket, till 9/10 av det österrikiska folket, till 9/10 av andra folk i de fascistiska länderna. Hur, på vilket sätt, har denna värsta fiende kunnat segra?

Fascismen kunde framför allt komma till makten därför, att arbetarklassen, tack vare den politik av samarbete med borgarklassen, som socialdemokratins ledare förde, befanns vara splittrad, politiskt och organisatoriskt vapenlös inför den angripande bourgeoisin. De kommunistiska partierna åter var inte tillräckligt starka för att utan och mot socialdemokratins resa massorna och föra dem till avgörande kamp mot fascismen.

Och i själva verket! Må de miljoner socialdemokratiska arbetare, som nu tillsammans med sina kommunistiska bröder själva får erfara det fascistiska barbariets fasa, allvarligt tänka efter: om det österrikiska och tyska proletariatet år 1918, när revolutionen bröt ut i Tyskland och österrike, inte hade följt de socialdemokratiska ledarna Otto Bauer,

Friedrich Adler och Renner i österrike och Ebert och Scheidemann i Tyskland, utan hade följt de ryska bolsjevikernas väg, Lenins och Stalins väg, så skulle det nu inte ha funnits fascism vare sig i Österrike eller Tyskland, vare sig i Italien eller Ungern, vare sig i Polen eller Balkanländerna. Då skulle inte bourgeoisien utan arbetarklassen för länge sedan ha varit herre över situationen i Europa. (Bifall.)

Låt oss exempelvis ta den österrikiska socialdemokratins. Revolutionen 1918 lyfte den till en väldig höjd. Den hade makten i sina händer, den hade starka positioner inom hären och inom statsapparaten. Med stöd av dessa positioner hade den kunnat kväva den uppspirande fascismen. Men den uppgav utan motstånd den ena efter den andra av arbetarklassens positioner. Den tillät bourgeoisien att befästa sin makt, att annullera författningen, att rensa ut de socialdemokratiska funktionärerna från statsapparaten, hären och polisen, samt att främtaga arbetarna vapenarsenalen. Den tillät de fascistiska banditerna att ostraffat mörda socialdemokratiska arbetare, den antog den hüttenbergiska paktens villkor, som öppnade dörren till arbetsplatserna för de fascistiska elementen. Samtidigt lurade socialdemokratins ledare arbetarna med Linzprogrammet, som förutsåg den alternativa möjligheten av ett väpnat våld mot bourgeoisin och upprättandet av proletariatets diktatur, och som försäkrade arbetarna, att partiet komme att svara med uppmaning till generalstrejk och väpnad kamp, ifall de härskande klasserna tillgrepp våld mot arbetarklassen. Som om inte hela förberedelsepolitiken till det fascistiska överfallet på arbetarklassen hade varit en kedja av våldsåtgärder mot den, maskerade med konstitutionella former? Till och med inför och under februaritriderna lämnade den österrikiska socialdemokratiska ledningen de hjältemodigt kämpande Skyddsförbundsmedlemmarna isolerade från de breda massorna och dömde det österrikiska proletariatet till nederlag.

Var fascismens seger i Tyskland oundviklig? Nej, den tyska arbetarklassen hade kunnat förebygga den.

Men härför hade behövts upprättandet av antifascistisk, proletär enhetsfront, tvinga socialdemokratins ledare att inställa fälttåget mot kommunisterna och att anta det av Kommunistiska partiet upprepade

gångar framförda förslaget om aktionsenhet mot fascismen.

Inför fascismens offensiv och när bourgeoisin gradvis upphävde de borgerlig-demokratiska friheterna, hade arbetarklassen inte bort låta sig nöja med socialdemokratiens formella resolutioner, utan skulle ha svarat med en verklig masskamp, som skulle ha försvårat genomförandet av den tyska bourgeoisins fascistiska planer.

Den hade inte bort tillåta, att regeringen Braun-Severing, förbjöd de Röda frontkämparnas förbund, utan den skulle ha upprättat ett kampkontrakt mellan detta förbund och det nära en miljon omfattande Reichsbannerförbundet (socialdemokraternas halvmilitära massorganisation) samt tvingat Braun och Severing att beväpna både det förra och det senare för att avvärja och krossa de fascistiska banden.

Den borde ha tvingat socialdemokratiens ledare, som stod spetsen för regeringen i Preussen, att vidtaga försvarsåtgärder mot fascismen, att arrestera de fascistiska ledarna, förbjuda deras tidningspress, konfiskera deras materiella medel och kapitalisternas medel varmed dessa understödde den fascistiska rörelsen, upplösa de fascistiska organisationerna, frångå dem vapnen o. s. v.

Vidare borde den ha strävat efter att återupprätta och utvidga alla former av social hjälp samt att införa moratorium och krishjälp åt de av krisen ruinerade bönderna genom att beskatta banker och truster, och sålunda försäkra sig om de arbetande böndernas understöd. Att detta inte blev gjort, är den tyska socialdemokratin skuld till, och därför kunde fascismen segra.

Måste bourgeoisin och adeln oundvikligen triumfera i Spanien, i ett land, där det proletära upprorets krafter är så fördelaktigt förbundna med ett bondekrig?

De spanska socialisterna satt i regeringen ända från revolutionens första dagar. Upprättade de en kampkontakt mellan alla politiska riktningars arbetarorganisationer, kommunisterna och anarkisterna inberäknade? Sammansvetsade de arbetarklassen till en enhetlig fackorganisation? Krävde de konfiskation av all godsägar-, kyrko- och klosterjord till förmån för bönderna för att vinna dessa på revolutionens sida? Försökte

de kämpa för kataloniernas och baskernas självbestämmanderätt, för Marockos befrielse? Rensade de armén från monarkistiska och fascistiska element för att förbereda dess övergång till arbetarnas och böndernas sida? Upplöste de det av folket hatade borgargardet, alla folkrörelser bödel? Riktade de slag mot Gil Robles' fascistiska parti, eller mot den katolska kyrkans makt? Nej, ingenting av allt detta gjorde de. De avvisade kommunisternas talrika förslag om aktionsenhet mot den borgerlig-feodala reaktionens och fascismens offensiv. De genomförde vallagar, vilka tillät reaktionen att erövra majoriteten i cortes (parlamentet), lagar, som medför straffåtgärder mot folkrörelser, lagar, enligt vilka de hjältediga asturiska gruvarbetarna nu dömas. Med borgargardets hjälp lät de skjuta bönder, som kämpade för jorden o. s. v.

Så har socialdemokratin röjt vägen till makten för fascismen både i Tyskland, i österrike och i Spanien, genom att desorganisera och splittra arbetarklassens led.

Kamrater, fascismen segrade även därför, att proletariatet var isolerat från sina naturliga bundsförvanter. Fascismen segrade därför, att den lyckades draga med sig stora bondemassor, därför att socialdemokratin i arbetarklassens namn genomförde en politik, som i själva verket var bondefientlig. Bonden såg en rad socialdemokratiska regeringar vid makten, vilka i hans ögon förkroppsligade arbetarklassens makt, men inte en enda av dem avskaffade böndernas nöd, inte en enda av dem gav bönderna jord. I Tyskland rörde socialdemokratin inte godsägarna; den motsatte sig lantarbetarnas strejker, och resultatet därav var, att lantarbetarna i Tyskland redan långt innan Hitler kom till makten lämnade de reformistiska fackföreningarna och i de flesta fall övergick till "Stahlhelm" och till nationalsocialisterna.

Fascismen segrade även därför, att den lyckades intränga i ungdomens led, medan socialdemokratin avhöll arbetarungdomen från klasskampen och det revolutionära proletariatet, inte utvecklade ett tillräckligt omfattande uppfostringsarbete bland ungdomen och inte ägnade tillräcklig uppmärksamhet åt kampen för dess specifika intressen och krav. Särskilt drog fascismen nytta av ungdomens starka behov av kampaktivitet

och drog en betydande del av den in i sina kampavdelningar. Den nya generationen av manlig och kvinnlig ungdom har inte upplevat krigets fasor. Den bär på sina skuldror hela bördan av den ekonomiska krisen, arbetslösheten och den borgerliga demokratins förfall. Vida skikt av ungdomen, som inte ser några perspektiv för framtiden, visade sig vara särskilt mottagliga för den fascistiska demagogin, som utmålar för dem en lockande framtid i händelse av fascismens seger.

I samband härmed kan vi inte heller förbigå en rad fel av de kommunistiska partierna, fel, vilka hämmat vår kamp mot fascismen.

Det har inom våra led förekommit en otillåtlig underskattning av den fascistiska faran, vilken underskattning ända hittills inte övervunnits överallt. En sådan inställning, som tidigare förefanns i våra partier, att "Tyskland inte är Italien" i den meningen, att fascismen kunde segra i Italien, men att dess seger i Tyskland vore utesluten, emedan Tyskland är ett industriellt högt utvecklat, ett kulturellt land, som har en arbetarrörelse med fyrtio års traditioner, där fascismen vore omöjlig. Eller en sådan inställning, som f. n. brukar förekomma, att det i den "klassiska" borgerliga demokratins länder icke finns jordmån för fascismen. Sådana uppfattningar kunde och kan bidra till att försvaga vaksamheten gentemot den fascistiska faran och försvåra mobiliseringen av proletariatet till kamp mot fascismen.

Man kan även anföra åtskilliga fall, där kommunister blivit överrumplade av den fascistiska omvälvningen. Jag erinrar om Bulgarien, där vårt partis ledning intog en "neutral", men i själva verket en opportunistisk inställning till kuppen av den 9 juni 1923; Polen, där kommunistiska partiets ledning i maj 1926 oriktigt värderade den polska revolutionens drivkrafter och inte förmådde genomskåda Pilsudskikuppens fascistiska karaktär, utan släpade efter i händelsernas kölvatten; Finland, där vårt parti utgick från den oriktiga föreställningen om en långsam, gradvis fascistisering och förbisåg den av bourgeoisins ledande grupp förberedda fascistiska kuppen, som överrumplade partiet och arbetarklassen.

När nationalsocialismen redan blivit en hotfull massrörelse i Tyskland, förklarade sådana kamrater som Heinz Neumann, för vilka Brüning

regering redan var den fascistiska diktaturens regering, skrytsamt: "Om det hitlerska 'tredje riket' någonsin kommer, så bara en halvannan meter under jorden, men ovan jorden kommer vi att ha den segerrika arbetarmakten".

Våra kamrater i Tyskland underskattade länge den kränkta nationalkänslan och massornas förbittring mot Versailles, ringaktade böndernas och småbourgeoisins vacklan, kom för sent med programmet för den sociala och nationella befrielsen, och när de framförde det, så förmådde de inte att anpassa det till massornas konkreta behov och till deras nivå, ja, de förmådde inte ens att popularisera det bland de breda massorna.

I flera länder ersattes det nödvändiga utvecklandet av en masskamp mot fascismen med ofruktbara resonemang om fascismens väsen "i allmänhet" och med en sektaristisk trångsynthet ifråga om uppställandet och lösandet av partiets aktuella uppgifter.

Kamrater, vi talar om orsakerna till fascismens seger, vi påvisar socialdemokratins historiska ansvar för arbetarklassens nederlag och vi fastställer även våra egna fel i kampen mot fascismen inte bara därför, att vi vill gräva i det förflutna. Vi är inga livsfrämmande historiker, vi, arbetarklassens kämpar, är skyldiga att svara på den fråga, som plågar miljoner arbetare: kan fascismens seger förebyggas och på vilket sätt? Och vi svarar dessa miljoner arbetare: ja, kamrater, fascismens väg kan spärras. Det är fullkomligt möjligt. Det är beroende av oss själva, av arbetarna, av bönderna, av alla arbetande!

Förebyggandet av fascismens seger är framför allt beroende av arbetarklassens egen kampaktivitet, av att dess krafter sammansvetsas till en enda, mot kapitalets offensiv och fascismen kämpande, stridsduglig arme. Om proletariatet upprättade sin kampenhet. skulle det paralysera fascismens inverkan på bönderna, på småbourgeoisin i städerna, på ungdomen och på de intellektuella, det skulle neutralisera en del av dem och dra en annan del över på sin sida

För det andra är detta beroende av, om det finns ett starkt revolutionärt parti, som riktigt leder de arbetandes kamp mot fascismen. Ett parti, som systematiskt manar arbetarna till reträtt för fascismen och som til-

låter den fascistiska bourgeoisin att befästa sina positioner, ett sådant parti leder oundvikligen arbetarna till nederlag.

För det tredje är det beroende av, om arbetarklassen för en riktig politik gentemot bönderna och småborgarna i städerna. Dessa massor måste tagas sådana som de är, och inte sådana som vi ville se dem. Endast under kampens gång kommer de att övervinna sina tvivel och sin vacklan, endast genom ett tålmodigt förhållande till deras oundvikliga vacklan och med proletariats hjälp kommer de att lyftas till en högre av revolutionärt medvetande och aktivitet.

För det fjärde är det beroende av det revolutionära proletariatets vaksamhet och ingripande i rätt tid. Det gäller att inte låta sig överrumpas av fascismen, att inte låta den få initiativet, att tillfoga den avgörande slag innan den ännu hunnit samla sina krafter, att inte låta den befästa sig, att vid varje steg slå den tillbaka, var den än framträder, att inte låta den erövra nya positioner, vilket det franska proletariatet med framgång försöker förhindra. (Bifall.)

Detta är de viktigaste förutsättningarna för att förebygga fascismens tillväxt och hindra den att komma till makten.

Fascismen är en brutal, men ingen stabil makt.

Bourgeoisins fascistiska diktatur är en brutal men ingen stabil makt.

Var ligger de viktigaste orsakerna till att den fascistiska diktaturen inte är någon stark makt?

Fascismen som företog sig att övervinna meningsskiljaktigheterna och motsättningarna inom bourgeoisins läger, skärper dessa motsättningar ändå mera. Fascismen försöker upprätta sitt politiska monopol genom att med våld tillintetgöra de andra politiska partierna. Men det kapitalistiska systemets existens, förefintligheten av olika klasser och klassmotsättningarnas skärpning leder oundvikligt till att fascismens politiska monopol undergräves och spränges, ty vi har här inte att göra med ett sovjetland, där proletariatets diktatur visserligen också förverkligas genom ett monopolparti, men där detta politiska monopol motsvarar de arbetande miljonernas intressen och alltmera stödjer sig på det klasslösa

samhällets uppbyggande. I ett fascistiskt land kan fascisternas parti inte länge upprätthålla sitt monopol, emedan det inte kan åtaga sig uppgiften att avskaffa klasserna och klassmotsättningarna. Den upphäver de borgersliga partiernas legala existens, men flera av dem fortsätter att existera illegalt. Det kommunistiska partiet åter går framåt även under de illegala förhållandena, härdas och leder proletariatets kamp mot den fascistiska diktaturen. Sålunda måste fascismens politiska monopol bryta samman under klassmotsättningarnas stötar.

En annan orsak till att den fascistiska diktaturen inte är stabil ligger däri, att kontrasten mellan fascismens antikapitalistiska demagogi och dess politik att på det mest rövarmässiga sätt berika den monopolistiska bourgeoisin underlättar avslöjandet av fascismens klassväsen och leder till att dess massbasis undergräves och krymper samman.

Vidare utlöser fascismens seger massornas djupaste hat och förbittring, bidrager till deras revolutionerande och ger proletariatets enhetsfront mot fascismen en mäktig stöt framåt.

Genom sin politik av ekonomisk nationalism (autarki) och genom att lägga beslag på största delen av nationalinkomsten för krigsförberedelserna undergräver fascismen hela landets ekonomi och skärper det ekonomiska kriget mellan de kapitalistiska staterna. Den skänker de inom bourgeoisin uppkommande konflikterna karaktären av skarpa och ofta blodiga sammanstötningar, vilket undergräver den fascistiska statsmaktens stabilitet i folkets ögon. En statsmakt, som mördar sina egna anhängare, så som det skedde i Tyskland den 30 juni förra året, den fascistiska statsmakten, mot vilken en annan del av den fascistiska bourgeoisin kämpar med vapen i hand (den nationalsocialistiska kuppen i Österrike, enskilda fascistiska gruppers skarpa uppträdande mot de fascistiska regeringarna i Polen, Bulgarien, Finland och andra länder) en sådan statsmakt kan inte länge ha auktoritet i de breda småborgerliga massornas ögon.

Arbetarklassen måste förstå att draga nytta av motsättningarna och konflikterna inom bourgeoisins läger, men den bör inte göra sig några illusioner över att fascismen av sig själv skall ta slut. Fascismen kommer-

inte att bryta samman automatiskt. Endast arbetarklassens revolutionära aktivitet skall hjälpa till att utnyttja de konflikter, som oundvikligt uppstår inom bourgeoisins läger, till att undergräva den fascistiska diktaturen och att störta den.

Genom att likvidera den borgerliga demokratins rester och genom att upphöja det öppna våldet till regeringssystem undergräver fascismen de demokratiska illusionerna och laglighetens auktoritet i de arbetande massornas ögon. Detta sker desto mera i de länder, där som t. ex. i Österrike och Spanien, arbetarna kämpat med vapen i hand mot fascismen. I Österrike har Schutzbands och kommunisternas hjältemodiga kamp, trots nederlaget redan från början undergrävt den fascistiska diktaturens stabilitet. I Spanien har bourgeoisien inte lyckats sätta en fascistisk munkorg på arbetarna. De väpnade striderna i Österrike och Spanien ledde till att allt bredare massor av arbetarklassen inser den revolutionära klasskampens nödvändighet.

Endast sådana otroliga brackor, sådana bourgeoisins lakejer som Karl Kautsky, en av II Internationals äldsta teoretiker, kan göra arbetarna den förebräelsen, att de inte borde ha gripit till vapen i Österrike och Spanien. Hur skulle arbetarrörelsen i dag se ut i Österrike och Spanien, om arbetarklassen i dessa länder hade låtit sig ledas av Kautsky & Co:s förrädiska råd? Arbetarklassen skulle då ha upplevat en djup demoralisering i sina led.

“Inbördeskrigets skola” - säger Lenin - “genomgår folken inte förgäves. Det är en hård skola, och till dess fullständiga program hör oundvikligt även kontrarevolutionens seger, de förbittrade reaktionärernas raseri, den gamla maktens brutala övervåld mot rebellerna o. s. v. Men endast ökända pedanter och mumier, som förlorat förståndet, kan beskärma sig över, att folken inträder i denna kvalfulla skola; denna skola lär de förtryckta klasserna att föra inbördeskrig; lär dem att segra i revolutionen. Den fyller de moderna slavmassorna med det hat, som de förtryckta, förslöade, okunniga slavar evigt bär inom sig, och som leder de slavar, vilka blivit medvetna om sitt slaveris smälek, till väldiga historiska dåd.”

Fascismens seger i Tyskland har som känt medfört en ny fascistisk

offensivvåg, vilken i Österrike lett till Dollfuss' provokation, i Spanien till nya angrepp av kontrarevolutionen mot massornas revolutionära vinnningar, i Polen till en fascistisk författningsreform och i Frankrike uppmuntrat fascisternas väpnade avdelningar till försök att genomföra en statskupp i februari 1934. Men denna seger och den fascistiska diktaturens raseri har utlöst den proletära enhetsfrontens motrörelse mot fascismen i internationell måttstock. Riksdagshusbranden, som var signalen till fascismens generaloffensiv mot arbetarklassen, fackföreningarnas och de andra arbetarorganisationernas besättande och utplundring, de torterade antifascisternas stönanden, som tränger fram ur de fascistiska kasernernas källarhål och från koncentrationslägren, visar massorna påtagligt vartill de tyska socialdemokratiska ledarnas reaktionära splittringsverksamhet har lett sedan de avvisat kommunisternas förslag om gemensam kamp mot den angripande fascismen, och övertygar dem om nödvändigheten att sammansluta alla arbetarklassens krafter för att störta fascismen.

Hitlers seger har också gett en stark stöt framåt till skapandet av arbetarklassens enhetsfront mot fascismen i Frankrike. Hitlers seger har bland arbetarna inte bara framkallat fruktan för de tyska arbetarnas öde, inte bara väckt hat mot de tyska klassbrödernas bödlar, utan även stärkt deras beslutsamhet att i intet fall tillåta att det, som kommit arbetarklassen i Tyskland till del, även skall ske i deras land.

Denna mäktiga strävan till enhetsfront i alla kapitalistiska länder visar, att nederlagets lärdomar inte varit förgäves. Arbetarklassen börjar uppträda på ett nytt sätt. De kommunistiska partiernas initiativ vid organiserandet av enhetsfronten samt kommunisternas och de revolutionära arbetarnas gränslösa uppoffrande kamp mot fascismen har haft till följd, att Kommunistiska Internationals auktoritet har stigit i en grad som aldrig förr. Samtidigt utvecklar sig inom II Internationals en djupgående kris, som efter Tysklands Socialdemokratiska Partis bankrutt framträdde särskilt bjärt och skärptes. De socialdemokratiska arbetarna kan alltmera åskådligt övertyga sig om, att det fascistiska Tyskland med alla dess fasor och dess barbari sist och slutligen är en följd av den so-

cialdemokratiska blockpolitiken med borgarklassen. Dessa massor får allt mera klart för sig, att den väg, på vilken den tyska socialdemokratins ledare fört proletariatet, inte ånyo får beträdas. Aldrig förr har det härskat en sådan ideologisk förvirring inom II Internationalens läger som nu. En differentiering försiggår inom alla socialdemokratiska partier. Inom deras led bildas två huvudläger: vid sidan av det förefintliga lägret av reaktionära element som med alla medel försöker upprätthålla socialdemokratins block med bourgeoisin och ursinnigt avvisar enhetsfronten med kommunisterna, börjar det utbilda sig ett läger av revolutionära element, som tvivlar på att blockpolitiken med borgarklassen är riktig, som vill skapa en enhetsfront med kommunisterna och som i allt högre grad börjar övergå till den revolutionära klasskampens ståndpunkt.

Fascismen framträdde som en följd av det kapitalistiska systemets förfall och verkar således i sista hand som en faktor för dess fortsatta upplösning. Livets och klasskampens dialektik leder sålunda fascismen, som åtog sig att föra marxismen och den revolutionära arbetarrörelsen till graven, till en fortsatt utveckling av de krafter, vilka måste bli dess egna och kapitalismens dödgrävare. (Bifall.)

George L. Jackson Blod i mitt öga (utdrag) 1971

Klasser i krig

Mobilisering och kontramobilisering

Tillräckligt med tid har nu gått sen fascismens uppkomst, den extrema kris som föregick den, och den fientlighet som låg bakom dess tidiga utveckling för att se på fascismen med nyktrare ögon, med mindre av den ensidighet som sensationalism och krigspropaganda med nödvändighet för med sig. Vi borde efter att tiden i viss utsträckning har dämpat de traumatiska utbytena i debatt och kamp nu kunna analysera fascismen objektivt – dess föregångare, dess primära drag, och dess mål. När jag förnekar dess ideologiska betydelse innebär detta inte att jag menar att alla dess förespråkare (i synnerhet i dess tidiga period) var opportunister eller sinnesrubgade individer som reagerade på ett personligt hot mot deras egna position inom samhället. En stor del av de tidiga fascistiska intellektuella svarade på en mycket verklig social situation. Som intellektuella, försvarare av den egna nationens system av värden, konstformer, och politiskt tänkande, kände de att det var eras ansvar att försöka lösa ett växande socialt problem. Att jag insisterar på att ideologin inte spelar någon roll vilar faktiskt helt på denna poäng: att de flesta av de fascistiska intellektuella reagerade på den specifika tidens rotlöshet och den sociala upplösning, och vid varje förändring i sakernas tillstånd var de till stor del tvungna att förkasta det mesta av sin tidigare ideologi. Vikt ges till uppmärksammande av det faktum att tidig fascism innehöll en

blandning av expressionister, anarko-syndikalister, futurister, hegelianska idealister, teoretiska syndikalister, nationalisterna, och i den spanska falangist rörelsens fall, intellektuella anarkister.

Det övergripande temat i denna fascismens tidiga fas var inte enbart antikommunistisk utan i grunden en generell anklaga om dekadens, borgerlig dekadens. Fascism sög även upp vissa socialister. 1914 grundades Fasci i Azione Rivoluzionaria av en grupp supernationalistiska patrioter som förordade Italiens inträdande i kriget mot centralmakterna. Benito Mussolini, en av ledarna av Socialistiska Partiets extrema syndikalist fraktion stödde dem våldsamt i sin tidning *Il Popolo d'Italia* och detta resulterade naturligtvis i hans uteslutning ur partiet. I mars 1919, efter den djupa besvikelse och oro som orsakades av Italiens deltagande i kriget, formade Mussolini den första riktiga fascio. De intellektuella som stödde honom gjorde inte ett på grund av den roll som brukar vara de intellektuellas (att utbilda, forma samhällets värden) i en tid av extrem social upplösning och ekonomisk kris. Män som Benedetto Croce och Arturo Toscanini, och andra som Giovanni Gentile och Gabriele D'Annunzio (en av de Italiens största poeter), stödde Mussolini nästan i desperation inför vad de upplevde som ett destruktivt nationellt sammanbrott. Alla fyra var elitister och kan också ha upplevt att deras status som intellektuella också var hotad. Kom ihåg, den ryska revolutionen hade skakat världen i dess grundvalar vid denna tid. Det Socialistiska Partiets allmänna förbiseende för all konst och forskning som inte tjänade staten, och dess tendens att fraktionera och skjuta upp saker alienerade många av nationens främsta intellektuella.

Men det sista skälet till att betydelsen av ideologin inom fascismen måste tillbakavisas är det faktum att den existerar i mer än en form. Faktumet är att den historiskt sett visat sig att ha tre faser. En "utanför makten" som tenderar att vara nästintill revolutionär och subversiv, antikapitalistisk och antisocialistisk. En "vid makten men inte säker" – detta är den sensationalistiska formen av fascism som vi ser på bioduken och läser om i kioskklitteraturen, när den härskande klassen, genom sin instrumentella regim, lyckas undertrycka folkets och arbetarnas rörelse avantgardeparti. Den tredje fasen av fascismen existerar när den är "vid makten och sitter säkert där". Under denna fas kan även avvikande åsikter i viss utsträckning vara tillåtna. I Italien skrev och publicerade poeten Trilussa bittrare och mer svidande satir som attackerade den politiska

regimen än vad som kan läsas i någon så kallad liberal-demokratisk stat. I april 1925 tre år efter den fascistiska marschen mot Rom kunde Benedetto Croce publicera ett tydligt antifascistiskt manifest.

Det slutliga resultat, de faktiska fascistiska förhållandena är diametralt motsatta till dess ursprungliga ideologi. Regimen blir öppet traditionalistisk och idioter som Mussolini får lovord och komplimanger av andra idioter som president Roosevelt, Bernard Shaw, Du Pont, Kennedy och H.G. Wells. Detta kommer av den oundvikliga konflikten mellan uppfattningen om en ny spiritualistisk man och teorin om den etiska staten. Idealerna om lydighet och kreativitet, auktoritet och frihet, motsäger varandra så mycket, exkluderar varandra i sådan utsträckning, att fascismens ideologi aldrig kan tas på allvar.

Fascismens pseudo-intellektuella rötter kan spåras hela vägen tillbaka till det antika Grekland. Den tyska nationalsocialistapologeten Alfred Baumler och expressionisten Gottfried Benn erkände båda Hegel, det gjorde även vissa av de italienska intellektuella och östeuropeiska fascisterna. Västeuropéerna föredrog emellertid föredrog Nietzsches primitiva och tillbakadragna ideal eller en förvirrad kombination av Nietzsche och Hegel med lite av Platons filosofikung som gräddde på moset. I själva verket har det funnits lika många olika fascistiska ideal och ordningar som det har funnits fascistiska samhällen. Vilket för oss till den relevanta delen av vår undersökning. Vikten eller formen av specifik politisk ordning kan aldrig förstås endast i sig. Dess sociala och ekonomiska bakgrund måste undersökas och klart definieras innan dess konkreta politiska värde kan fastslås.

Det var inte förens i mitten av 1800-talet som Tyskland och Italien fick status som nationalstater. Deras tunga industri-sektorer expanderade snabbt och kom i konflikt med de traditionella ekonomiska sektorerna. Även om de fanns vissa intressemotsättningar inom de härskande klassernas utökade familj när de uppträdde i den västerländska borgerliga kulturen, den del som kontrollerade den största andelen av BNP lyckades i samtliga fall slutligen med att skaffa sig ett ännu starkare grepp om ekonomin, i klassens intresse arbetade man för kompromiss. Slutresultatet innebar alltid en högre grad av centralisering av makt och kontroll. Jag benämner detta som kontrapositiv mobilisering. Den uppkommer när den kapitalistiska industrisektorn inom ett visst samhälle lyckas förändra den tidigare rådande jämvikten till sin favör. Perioden i

fråga kännetecknades av överförandet av massorna från den traditionella jordbrukssektorn till (stora och små) fabriker i städerna. En politik formulerades av kapitalistklassen för att begränsa valmöjligheterna för de nyligen mobiliserade massorna. Men "kommunismens spöke" gick "genom Europa". De arbetande massorna började organisera sig och utövade ökande inflytande inom politikens värld. Detta kommer vi att benämna positiv mobilisering.

Således inleddes 1900-talet med en tresidig politisk kamp. I själva verket var det en kamp med två sidor: proletariatet mot den härskande klassen. Ett myller av konflikter existerade inom den härskande klassen, i synnerhet mellan de äldre traditionella sektorerna och industrikapitalisterna. Inom dessa två fraktioner fanns det ett antal intressegrupper. De korporativa idealen har sina rötter i denna konflikt. Elitistiska konservativa ekonomer som Pareto teoretiserade om begrepp som "styrande elit" och "allmän jämvikt". Målet var självfallet att förvillan arbetarklassens positiva mobilisering. Systemet i sig var skenbart designat för att balansera intresset av alla ekonomiska klasser och underskikt. I praktiken var det primära syftet i själva verket att kontrollera avant-gardepartiets tillväxt och dess inflytande över arbetarklassen. I dess början var det för vagt och för svårt att kontrollera. Allmän jämvikt nåddes aldrig klasskampen fortsatte oförminskad. Klassmedvetenheten skärptes och de gamla borgerliga staterna, upprivna inifrån och i konflikt med varandra rusade mot sig egen undergång.

Det finns en annan form av massmobilisering med stor socio-ekonomisk signifikans. Den befinner sig mellan positiv och kontra-positiv mobilisering. Det involverar män som rycktes bort för att tjäna i nationalstats-krig. Dessa rekryterades från jordbrukssektorn och graviterade generellt till städerna efter att de frisläppts, vilket ytterligare förflyttade ekonomin mot den moderna sektorn. Den traditionella jordbrukssektorn tvingades mekanisera (modernisera) sig och konkurrera ut marginaljord ur produktionen. I vissa områden kollapsade jordbruket helt och hållet. Resultatet blev ett uppkommet behov av att importera livsmedel och andra jordbruksprodukter. Oavsett om det skadade den totala ekonomin eller inte representerade detta ytterligare en funktion som fördes över till den moderna sektorn.

Efter första världskriget gick den internationella kapitalismen igenom en expansionsfas av konjunkturcykeln. Dess bas var de pånyttfödande

effekterna av krig mot kapitalistisk produktion och spekulering. Men denna boom blev kortvarig. Det stora kriget hade tagit hela industrin av förstörelse av mervärde till en punkt som innebar minskande avkastning. Åren 1920-1925 var år av lågkonjunktur och depression för västvärlden. Följande år, mellan 1925-1929 dånade näringslivet mot återhämtning och expansion. Industriell tillverkning runt västvärlden och delar av tredje världen (Japan, Argentina, Brasilien) ökade med 25 %. Världshandelns volymer ökade i enlighet med detta. Men en ökning i jordbruksproduktionens konst, under tryck av modernisering utan en motsvarande ökning av arbetarmassornas förmåga att konsumera det de producerat, påskyndade ett stort fall i prisstrukturerna för livsmedel i ett av världens centrum för jordbruk, USA. Det rädde underkonsumtion (inte överproduktion) och det ledde till en förödande börs-krasch 1929. Hela västvärlden gick in i en djup depression.

För två länder blev effekten av den generella kollapsen liten: Ryssland som nyss hade tagit sig självt igenom en framgångsrik socialistisk revolution och Italien som hade etablerat en stark ekonomisk centralisation tenderade att stänga av hennes ekonomi från andra borgerliga stater. Italien hade redan etablerat fascism kort efter under 1920-1925 års ekonomiska kris. Kriget hade mobiliserat miljoner av italienare, de flesta var iväg ryckta från extrem-traditionalistiska sektorer av proletariatet. De hade gått igenom förändringar som de flesta andra västerländska länder snart skulle anamma. Huvudelementet som gjorde fascismens ekonomiska policy unik var betoningen på "reformer genom statlig intervention". Det motsatta till Adam Smith's "osynliga hand" som skulle koordinera ekonomisk aktivitet. Det motsatta mot franska revolutionens slagord "laissez faire".

Storföretagen var självklart i kris efter den korta boomen som följde första världskriget. De gigantiska karteller och de nationella industriella och finansiella monopolerna var svältfödda under båda perioderna av fascistisk omorganisering (det tidiga 20-talet och under hela 30-talet). Detta gav rörelsen dess till synes medelklass-baserade förelöpare. Där storskalig tillverkning inte var i total kontroll mötte dess strävan efter att bli den dominant kraften inom ekonomin motstånd från småbourgeoisien och jordägarna. Detta markerar fascismen under dess icke-maktinnehavande "första stadie". Vi hör dess språk som låter bedrägligt anti-kapitalistiskt: "parasitisk kapitalism", "illegitimt kapital", "girigt kapital,

etc. etc. Detta var sant för Italien och för tidigare fascism, det falangistiska Spanien och i Tyskland.

Mussolini som etablerade den första lyckade fascistiska regimen var en man som under hela sitt liv stötte på de revolutionära taktikerna och strategierna inom vetenskaplig socialism! Hans splitt från den internationella socialistiska rörelsen daterades från stunden han gav sitt orimliga stöd till ett nationalstats-krig där arbetarklassen i en eller flera nationer manipulerades till att begå mord på arbetarklassen i andra nationer av den härskande klassen i respektive stat.

Hans motstånd till Socialist Partiet och hans medverkan i reformistisk kapitalism var utan tvekan en följd av den fraktionellism och grundläggande reformismen i Socialist Partiet. Trots det faktum att socialisterna vann 156 säten i kammaren under 1919 års val (över 50% mer än det näst största politiska partiet, det Katolska partiet) och vann majoriteten i 2,202 kommunala församlingarna och i 26 provinsiala (det fanns 8,507 kommuner och 69 provinser) under de generella administrativa valen året som följde, trots det faktum att den Socialistiska Landsorganisationen för Arbetare hade växt från 300,000 medlemmar innan första världskriget till nästan 2,5 miljoner medlemmar år 1920, verkade Socialist Partiet fortfarande maktlös när det gällde att lösa nationens ekonomiska problem via den utlovade revolutionen. År 1920 tog Socialist Partiet kontroll över hela nationens ståltillverkande företag, men otroligt nog lämnade man tillbaks dem till privata intressen. Flera uppgifter menar att arbetarna inte kunde driva företagen – men om stålets tillverkare inte kan tillverka stål....? Det var uppenbart ett problem i ledning och styrning ifrån avantgardepartiet. Det förekom strejker, maskningar, lockouter, och de former av oordning som föregår en revolution (eller kontrarevolution). Under de år som följde kriget och under den tidiga depressionen mellan 1920-1925 kunde Italien blivit antingen socialistiskt eller fascistiskt. Det fanns tillräckligt med partisaner i båda partierna för att leda det borttryckta, desintegrerade samhället i en ny riktning. Skillnaden låg i ledarskapets natur, tillsammans med frågan om vilka som var villiga att hänge hela deras tillgångar och framtid till kampen.

Mussolini med sin armé av Svartskjortor tog till dödande och förtryck av hans opposition i den traditionella industriella elitens intresse. Han var välutbildad i vetenskapen om positiv mobilisering, vilket gjorde honom till den naturlige arkitekten av kontra-positiv mobilisering med

syfte att splittra arbetarrörelsen. Han ”tog makten” under 1922 med fullt stöd från industrimännen i norr, småbourgeoisien och äldre traditionellistiska jordbruksintressen. 1921 års val gav hans parti bara 35 säten av 535 möjliga i den parlamentariska församlingen. Men genom ta till våld på ett så förnuftigt och vetenskapligt sätt som han hade lärt sig från Lenin kunde han tvinga kungen och den konstitutionella monarkin till abdikation och formera det första politiska styret som representerade en ny ledning mot kapitalistisk utveckling. ”Ögats rätt” - han pumpade kulor i den gamla vänstern och nytt liv i kapitalismen. Människorna skulle existera enbart för staten (den härskande klassen). Detta var den verkliga antitesen till socialism. Denna period markerade den ”andra fasen” av fascism, den ”mörka natten”, då den fortfarande var instabil. Men den gick vidare till att utveckla en ”stängd ekonomi” med direkta investeringar i offentliga sysselsättningsprojekt. Den fortsatte att fylla ett ekonomiskt vakuum med överskottskapital och supernationalism.

”Tro, kämpa, lyd”. Statligt skyddade industrier, främst inom ammunition och skeppsbyggnad. Italien utsträckte sina energianläggningar och öppnade nytt marginaljordbruk för sina nya slavar. Nya anläggningar för utbildning och ny ”utbildning” (av 1,250 universitetsprofessorer var det bara 12 stycken som vägrade ta sin akademiska ed av lojalitet till 1931 års regim) var också delar av reformerna. I helhet visade sig reformerna utgöra en extrem reaktion. 1870 års stat hade tagit makten ifrån påvedömet. Regimen tog tillbaks den gamla religionen. År 1929 tilläts regimen, trots de förlustbringande erfarenheterna ifrån första världskriget, gå ut i krig igen i Afrika, i Europa. Detta markerade den ”tredje fasen” av fascism – i makt och stabilitet.

Poängen med detta är att fascismen uppkom ur svagheten i de tidigare existerande ekonomiska arrangemangen och i den gamla vänstern. Och svagheterna måste tillskrivas avantgardepartiet, inte folket. Folkets Parti misslyckades att dirigera massorna ordentligt med positivt förtryck av deras klassfiender och dess medlöpare. Mussolini kunde proklamera att fascismen hade den enda lösningen på folkets problem – på grund av avsaknad. Fascism, den nya ordningen, omorganiseringen, stärkandet och reformeringen av laissez-faire konkurrerande kapitalism, var antisocialistisk från födelsen. Den försökte att dölja klasskampens verkligheter genom att maskera sig själv som den nya lösningen till ”nationella problem”, genom att avguda den ”hela statens” intressen – vilket enbart

visade sig vara intressena hos statens härskande klass.

Fascism är alltid ett svar på ett hot mot etablissemang. Varje anti-etablissemangs handling genomförd av den strikt politiska armen av en etablerande fascistisk organisering är helt enkelt försök att centralisera eller överskugga den kapitalistiska industriella sektorn – för att förankra den som i Spanien eller för att modernisera den som i de fall där marginella produktionsintressen blir absorberade eller förstörda av denna organisering. Det är viktigt att poängtera att ingen fascistisk regim ”vid makten” har förespråkats avskaffandet av någon form av privat äganderätt. Fascistregimen och privat äganderätt arbetar hand i hand. Ingen modern politisk regim kan existera särskilt länge utan att samarbeta med dom som kontrollerar produktionsmedlen.

När man ser till den mass-politiska nivån så dras fascismens chocktrupper från medlemmar av lägre medelklassen som känner tryckkraften från de lägre klasserna starkare.

Dessa klasser känner att varje rubbning av den nuvarande ekonomin som kommer som ett resultat av tryckkraften uppåt från massorna skulle påverka deras status först. Dom är anslutna av den där sektorn av arbetarklassen som är bakåtsträvande nog att bli påverkade av nationalistiska fällor och lojalitetssyndromet som sociologer har benämnt som ”auktoritets personlighet”. Ett huvudsakligt mål för fascistorganiseringen är att utöka och utveckla en sådan här ny gris klass, att degenerera och sudda ut arbetarklass medvetande med ett psyko-social dragningskraft till människans flockinstinkter. Utveckling och exploatering av auktoritetssyndromet är i centrum av totalitär kapitalism (fascism). Den livnär sig på en liten men samtidigt falsk känsla av klassmedvetenhet och behovet av gemenskap. Den kollektiva anden i fascism är ett morbit fenomen som växer ur psykopatin i mobb beteende.

Med varje utveckling i fascistorganiseringen så blir giftermålet mellan den politiska eliten och den ekonomiska eliten mer uppenbar. Integreringen av diverse sektorer av den totala ekonomiska eliten blir mer tydlig. Det Rumänska Järngardet var inget undantag. Det skulle tillslut gått i säng med ”ägarna” och ”finansiärerna” och integrerat de ålderdomliga sektorerna av den traditionalistiska kapitalist eliten med de moderna sektorerna om det inte var så att de hade sammandrabbat med Röda Armén.

Generalerna och överstarna av de olika latinamerikanska fascis-

tregimerna försöker sig på kontrapositiv mobilisering och fungerar som ett instrument för att balansera intressena av traditionalister med de mer moderna sektorerna av de nykoloniala nationerna. Det är väldigt missvisande att betrakta dom som ”styrande klass” av sådana nationer, eller att betrakta dom som en del av en populistisk rörelse. Som i Rumänien eller Spanien så tjänar statsintervention bara intressena bäst hos en förminskad kapitalistisk styrande klass genom att omstrukturera den och förstöra folkets arbetarrörelse. Kapitalistiska politiska regimer kan inte existera på egen hand. Utan stödet från regering så skulle inte kapitalismen segra. Peron var en fascist. Freden han arbetade fram mellan arbete och ”ägare” var subtil och förklädd men likväl fascistisk i det att den lugnade och suddade ut arbetarens agg mot icke arbetaren och resulterade i en ganska så effektiv kontra-positiv mobilisering. Uppenbarligen behöll Peron en populär dragningskraft genom sina år som statsöverhuvud på grund av avantgardepartiets villighet att gå med på reformism och tecken på ett väldigt litet partnerskap med kapitalet. Hans organisering av fasciststaten var verkligen unik. Precis som i USA så hade den ursprungliga strukturen av samhället i vilket han kunde använda sina vetenskapliga manipulationer bara en sektor stor och rotlös nog(utan stark vänsterledning) att bära hans rörelse – arbetarrörelsen. Peron fascisterna fann sitt största stöd i arbetarrörelsen. Han vart tillslut avsatt när han förlorade stödet från den ekonomiska eliten. Alla fascist-manipulatorer är till hjärtat elitister och dyrkar privat ägarskap. Dom är baksträvande och reaktionära till det extremt slutgiltiga i självförstörelse. Peron kan ha hållit fast vid hans position om han bara hade valt att tjäna den arbetande klassen ärligt och göra den till en äkta maktbas i samhället – en som verkligen omfamnade dess intressen – genom att nationalisera produktionsinrättningar och överlämna dom till arbetarrörelsens ledning. Men fascisterna skulle hellre dö eller fly än att stödja den fullkomliga revolutionen. Så dom måste slaktas!

Det allra första steget i att etablera ”hela statens intresse”, sammanslutningen, bolagsstaten, är att montera ner arbetarklassrörelsen och ersätta den med ett statskontrollerat organ eller ingen organisation alls. Bolagslagarna som gick igenom i Italien 1934 fungerade bara som en sanktionering av den proletära rörelsens fullständiga ödeläggelse. Samtidigt uppförde dom en automatisk försvarsmekanism mot framtida arbetaraktiviteter. Som diskurs så fanns dock arbetet representerat av män svurna

till staten eller utan färdigheten eller intelligensen att påverka arbetets krav. Den tillverkande klassen hade sen länge bokstavligen gift sig in i regimen. I Italien så spred sig fascist partikadern ut i nationen och organiserade folk som hade lämnats kvar mållösa efter misslyckandet i den lyckade mobiliseringen av socialistiska avantgarde partierna: folk som hade hoppat av; folk som blivit rotlösa och arbetslösa av kriget eller av den tömda ekonomin. Den här organiseringen måste anses kontra-positiv mobilisering i det att dess uppsåt var att uppblåsa den kapitalistiska ekonomin och uttömma arbetarens och folkets inflytande och kontroll över ekonomin. Med lättillgänglig kredit, inflationsdrivande finansiering och ökad regeringssponsring av arbetsprojekt inom infrastruktur etc., så lyckades fascismen i Italien, Tyskland och Japan återuppbygga de kapitalistiska produktionsinstitutionerna och de traditionella egendomsförhållandena. Efter övertagandet så återhämtade sig Italien snabbt från 1920-25 -talets efterkrigsdepression. De vanliga hindren skapade av inflationsdrivande budgetering visade sig inte omedelbart på grund av det föregående läget i ekonomin. De outnyttjade produktionsfaktorerna – arbete och kapital – maldes mot ett stillastående. Kostnaden att leva och kostnaden för produktion under dom förhållandena nådde inte omedelbart punkten för kris (förminskande vinst för kapital, förminskade reallöner för arbete). Senare i både Italien (1925-26) och Tyskland (1937-38) så uppvisade den här inflationsdrivande budgeteringen skadliga trender och satte igång en massa kedjeredaktioner i Tyskland som kanske tillslut skulle lett till dess undergång. Dock är hjärtat i fascismens ekonomi ett försök till kontroll via centralisering: monopolkapital kontroll, prisbestämning, frysta löner, och noggrant balanserad utrikehandel.

Den första valutakrisen stimulerad av Italiens inflationsdrivande policy (initierad 1925) resulterade i stabiliseringen av Liren 1927 via dekret. En kontrollerad deflationsperiod följde, genomförd genom banksystemen som regimen påverkade genom dekret eller råd. Privata intressen skyddade sig själv från totalt förintande konkurrens genom att använda regimen som domare. Efter den stora depressionen och den internationella uppkomsten av fasciststater som standard, så vart förfining av dess enkla valutakontrollmetoder introducerade. Ersättningen av konkurrens med samarbete mellan privatintressen vart mer standardiserat. Tyskarna förstod att inflationsdrivande valutakontroll skulle ha lite äkta effekt på

utökningen av den tunga industrin utan att också kontrollera kapitalmarknaden. Riktning av investering en nyckelfaktor i den arrangeringen. Igen fungerade regimen som en centraliserande, förmildrande influens. Reallöner började falla och industriproduktionen steg. Övervägd mot Bruttonationalprodukten så gick kapitalplacering upp 25 procent vid 1937 i Tyskland. Samma siffra på 25 procent stämde in på Japan i mitten och på det sena 30 – talet. Från 15 procent av BNP på den lägsta punkten i den stora depressionen i fascist Italien, årliga genomsnittliga investeringar i industrin steg till 19 eller 20 procent under åren 1936-40. Eftersom Italiensk fascism redan var etablerad när hela den västerländska kapitalistmarkandens banksystem misslyckades så fanns det redan en ansenlig mängd halvstatligt ägarskap. "Istituto per la Ricostruzione Industriale" som etablerades av regimen var helt enkelt en finansiell institution, en stor bank. Indirekt ägde eller influerade den stora sektorer av nationens tunga industri – vilket ger en vink om medelklassernas uppåtstigande för att fylla i de sektioner av den traditionella härskarklassen som utplånats av konjunkturcyklernas kraft. Utvecklingen av och experimenten med en kontrollerad kapitalism resulterade överlag i en koncentration av ekonomisk makt i stora monopol. Den tyska utrikeshandels kris mördade den lilla affärsmannen. Små enheter inom jordbruket tenderade till att försvinna på grund av låga löner, låg konsumtion och en stark utveckling av jordbrukets produktionsmetoder. Nödvändigheten av statlig intervention ökade när de privata eliternas intressen genererade nya spänningar. Den stora industrins fördelning i sektioner, reglering eller eliminering av konkurrens – givetvis med undantag för arbetskraften – och kontroll över arbetarorganisationer. Det var i grund och botten detta som innefattades av det nya fascistiska "ekonomiska upplägget" som försökte minska den omfattande samhällsskiktningen av klasser och klassintressen som fanns i det tidigare ekonomiska tillståndet till två huvudsakliga klasser – det som har och de som inte har.

Fascismens psyko-sociala dimensioner är ganska komplexa men kan förenklas genom att förstå dem som en kollektiv förhandlingsprocess mellan en stats olika eliter där regimen agerar som medlare. Regimens intressen innefattar den härskande klassens. Arbetarna är en del av detta arrangemang. I toppen av varenda arbetarorganisation i den fascistiska staten finns en elit som är förbunden med regimen intressen – och därmed förbunden med den ekonomiska ordningens status quo.

Detta pseudo-massamhälles yttre tecken är innehållslösa, billiga och spektakulära underhållningssporter, parader där främlingar möts och överröstar varandra för att sedan trampa ihjäl varandra på väg hem, masskonsumtion av värdelösa prylar och ritualistiska ultra-nationalistiska evenemang för att hedra de idioter som dött i krig eller för att avguda dem som skickade iväg dem för att dö. Ett massamhälle som egentligen är en massiv djungel.

Fascismens kärna är kapitalistisk och kapitalismen är internationell. Bakom sin nationalistiska ideologiska yta är fascism i slutändan alltid en internationell rörelse.

Många av de fascistiska regimer som misslyckats eller saknat drivkraft – de belgiska Rexisterna, det nederländska NSB (Nationalsocialistiska Rörelsen), den japanska fascismen och Rumänska Järngardet – var alla i grund och botten för imitativa och oflexibla. Även de totalitära rörelserna måste vara flexibla och lyhörda för att överleva. Både peronismen och den brasilianska integralismen var imitativa. De försökte efterlikna sina kolonialherrar i USA. En fascistisk regim faller av en annan mer effektiv fascistisk regim. Två faktorer måste betraktas noggrant när man analyserar de två största fascistiska staterna i Latinamerika – Brasilien och Argentina: Deras beroende av utrikeshandel och deras neokoloniala ställning, vilket involverar ett beroende av ”utländska investeringar”. När exporten minskar som den gjorde under 1930-talets depression, faller även värdet på den nationella valutan, vilket gör att importen också minskar. Därmed inleds slaget om betalningsbalansen, vilket kräver en massiv statlig intervention som oundvikligen leder till en inhemsk inflationspolitik och ibland till att en konflikt uppstår med den härskande klassen i ”moderlandet”. Betalningsbalansens angelägenhet avgör inhemsk ekonomiska motiv. Underskottsfinansiering, försök att kontrollera inkomster (genom att kontrollera arbetskraften), prisöverenskomelser, statlig hamstring av jordbruksöverskottet, riktade investeringar och en balansering av den dualistiska ekonomins eliters intressen är alla bevis på ett försök till att använda den centralistiska kontroll som karaktäriserar den klassiska fascistiska ordningen.

Den första fascistiska regimen i Brasilien leddes av Vargas. Den varade från 1930 till 1945. Innan den stora depressionen och Vargas tog över utgjorde kaffeexporten 70 % av landets BNP. När den internationella handeln (särskilt för jordbruksvaror) kollapsade, tvingades Vargas experi-

mentera med en så kallad sluten ekonomi. Nya inhemska marknader fick lov att skapas, investeringar och målsättningar förflyttades och försök till industrialisering genomfördes. All denna planering, som förvisso till en viss utsträckning var framgångsrik, var dock i grund och botten imitativ och återspeglade inte landets verkliga oförmåga att ackumulera kapital.

När Latinamerika undersöks är det oerhört viktigt att inte förväxla fascismens tre faser. Den andra fasen (vid makten men inte säkrad) är den mest betydelsefulla delen av hela den fascistiska episoden. Regim efter regim har misslyckats med att öka inhemskt efterfrågan eller att avsätta den traditionella jordägande eliten i förmån för småindustrins intressen. Detta innebär ett permanent beroende av utrikeshandeln och utländska investeringar för att köpa maskiner och verktyg, vapen för att kontrollera folkliga rörelser och råmaterial till den lätta industrin. Följaktligen ser vi dessa områden som de skarpaste uttrycken för den orättvisa socio-ekonomiska dikotomin. Ett stenkast bort, i skuggan av de lyxiga badorterna som lockar till sig degenererade människor från hela västvärlden, bor och lever de som servar dessa semesterparadis i sjukdomsinfekterade rostiga plåtskjul på bergssluttningar ständigt drabbade av jordskred. En märklig kombination av fascismens två första faser. Utan massivt militärt understöd från USA, dödspatruller i stil med Gestapo och intensiv högerterror, skulle utan tvekan frihetens vapen fyllt gatorna och skogarna med blod. Det är viktigt att aldrig glömma bort Latinamerikas neokoloniala ställning. En seger för folkets befrielsearméer är förenad med en seger över den internationella kapitalismen och i synnerhet en seger över de koloniala herrarna. Områdets marionett regimer kan inte gå vidare till fascismens tredje fas av två anledningar. Folket är beredda att använda vapen och lär sig att använda dem allt mer effektivt, samtidigt som regimerna är imitativa och inte återspeglar de verkliga intressena hos landets eliter, utan snarare intressena för de härskande eliterna i det imperialistiska ”moderlandet” USA. Tyskland försökte rusta upp, devalvera sin valuta och samtidigt bemöta kraven från den av kriget uppsvällda tunga industrin. Landet föll tillslut samman av sin egen tyngd. Det fascistiska ekonomiska upplägget misslyckades på grund av pressen som kriget innebar i Tyskland, Österrike, Italien och Japan, för att senare misslyckas för regimerna i Brasilien och Argentina. Den huvudsakliga anledningen till misslyckandet är densamma som fällde ”laissez faire”-politiken. Den kapitalistiska konjunkturcykeln kan inte kontrolleras. Spasmer av infla-

tion, regionala recessioner och depressioner förföljer kapitalismen i alla dess former som en nemesis, krossar dess kämpaglöd och reducerar dess topptunga byråkratiska ryggrad till gelé. Till en början är inflation nyckeln till regeneration efter en omfattande kollaps, men leder slutligen till komplexa problem som verkar ligga bortom regulativa insatser. Att kontrollera den genom att pressa ner lönekrav visar sig alltid vara politiskt osunt.

I Tyskland var klassmedvetandet mer utvecklat än i något annat europeiskt land både före och efter det fascistiska maktövertagandet, medvetande är därför uppenbarligen inte den enda faktor som avgör vilken riktning ett samhälle i upplösningstillstånd kommer utvecklas i – fascistisk eller socialistisk. Uppgiften att oskadliggöra folkets arbetarrörelse och balansera den i förmån för ett fåtal industriella företag inom den tunga industrin (Reichswerke-Hermann Göring-Krupp) och de vitala intressena för den allt viktigare kemiska industrin (I.G. Farben, etc.) föll på den regimstödda Tyska arbetsfronten. Dess första försök att blidka arbetarklassen genomfördes i form av något förbättrade arbetsförhållanden och meningslösa paroller som ”styrka genom glädje”, som var en eko av den anglo-amerikanska arbetsmoralen.

Även efter Gestapos våldsamma repressionen av kaderpartiet under regimens första år, var den potentiella politiska kraften inom industrin/ arbetarklassen (på grund av arbetarnas betydelse i produktionen av tung försvarsmateriel) av en sådan karaktär att verkligt effektiva åtgärder för att kontrollera den inte tänktes ut under Tredje rikets tidsperiod. Löneökningar kunde inte undvikas. En sträng statlig kontroll ersatte en mildare nivå av repression och propaganda först efter ockupationen av Sudentenland 1938 och den ökade produktionen av försvarsmateriel 1939. Eftersom lönerna inte kunde hållas nere (kom ihåg att de enskilda firmorna var ute efter profit, därför skapade de en rad indirekta incitament utformade för att locka till sig en krympande arbetsmarknad) vidtogs åtgärder för att begränsa arbetskraftens rörlighet. De andra produktionsfaktorerna skiftade inriktning till försvarsmaterielsektorn genom ingripanden från regeringen. Alla idealistiska och ideologiska förevändningar försakades. Rasismen och det militär-industriella komplexets intressen formade samhällets ekonomiska och psyko-sociala motiv, och skakade om allt.

Den tyska ekonomin var redan i ruiner när Tredje riket expanderade

in i Ryssland. Denna expansion var i sig ett symptom på ekonomins död, en direkt brist på disciplin. Dess inre motsättningar och bedräglighet tillintetgjorde till slut sig själv. En militär-industriell ekonomi måste expandera för att överleva, måste med våld vrida handeln till sin egen fördel för att överleva. Ingen logik eller kritik kan påverka de som har särintressen kopplade till hur samhället är strukturerat. Endast organiserat våld och väpnad kamp kunde ha hindrat dem innan de förintade så många liv. Anti-terrorismen som utfördes av de socialistiska partiernas kader och den korrekta riktningen i folkets medvetande, kunde ändrat hela historiens gång de senaste femtio åren. När väl fascismen går in i sin tredje fas med kontra-positiv mobilisering (den psyko-sociala motsatsen av underklassens mobilisering) genomdränker den sig teknologiskt med vapen och kontrollen över medlen för människors uppehälle. Vilket genom propaganda och tomma löften begränsar förståelsen för deras egna kortsiktiga intressen. “Den som inte är rädd för att dö genom ett tusen hugg” kan avsätta führern.

Förenta staterna existerande inte i ett tomrum när fascismen först svepte över västvärlden, som ett resultat av två stora depressioner. Min läsning av historien visar att USA befann sig i en värre ekonomisk, social och politisk kris efter börskraschen 1929 än något annat västerländskt land, bortsett från möjligtvis Tyskland. Samma trender, samma experiment, samma interna strider utkämpades av samma krafter för kontrollen över landets ekonomi. Den extrema ekonomiska krisen under tidigt trettioital, förde det revolutionära arbetarklassmedvetandet till sin yppersta höjd. Alla seriösa uttalanden rörande den här perioden visar på en stor brist i förtroende för kapitalismens anpassningsförmåga. Den här lavinen av kritik kom från delar av medelklassen och högerorienterade tänkare, likväl som vänstern, precis som den gjorde i Italien, Tyskland och Rumänien och andra fascistiska fästen. Men självklart tänkte medelklass- och högerintellektuella i termer av nya riktningar för kapitalistisk tillväxt, och inte i dess avskaffande. En “New Deal”, likt den i nazistiska, fascistiska och falangistiska Europa. Ingen seriös eller ärlig student kan missa likheten. F.D.R var en fascist. Hans gratulationsmeddelanden till Mussolini var inte enbart diplomatiska gester. Joseph Kennedys råd till England att kapitulera inför den tyska expansionen uppstod inte nödvändigtvis i hans eget huvud. Han var officiellt USA:s ambassadör i England.

Det fanns positiv mobilisering av arbetare och underklassen, och en högt utvecklad klassmedvetenhet. Det fanns en djup ekonomisk kris med strejker, bildandet av fackföreningar, lockouter, inbrott och inkallandet av Nationalgardet. Underklassen hotade med att enas under trycket av ekonomiskt sönderfall. Revolution låg i luften. Socialistiska kaderpartier ledde denna kamp. Det förekom terrorism från högern och grupper som Guardians of the Republic, the Black Legion, vitmakt grupper och inhyrda lönnmördare, som påbörjade inledningen av en kontra-positiv undertryckande mobilisering. Under hotet av revolution blev den härskande klassen, i enlighet med marxistisk teori, alltmer farlig. F.D.R. var född och uppvuxen bland familjerna som utgjorde den härskande klassen. Hans roll var att forma den första fascistiska regimen, att föra samman olika eliter inom det ekonomiska och politiska samt arbetarsektorn. Härskande eliter/korporativ stat/fascism – hans roll var att begränsa konkurrensen, och ersätta det med en dröm om samarbete. Att begrava laissez faire och arbeta för en större acceptans kring statliga ingripanden i ekonomiska frågor.

En hel del av de tidiga trenderna i amerikansk historia förberedde vägen för fascismens slutliga seger i dess högsta form. Från början av Amerikas tillkomst som en självständig nationalstat fanns lokala arbetarorganisationer som försökte främja intressena för sin klass. Detta gjorde de genom att påverka det sociala, politiska och ekonomiska livet i den nya nationen. Det var inte förens till den andra halvan av 1800-talet som arbetarklassen antog en nationell karaktär och började göra sin närvaro känd i nationens ekonomiska liv. Redan då uppstod ett våldsamt motstånd från arbetsköparna och regeringen, som samarbetade. Marx definition av historien som en trasig, snedvriden och smutsig mångfald av klasskamp, underbyggs av amerikansk arbetarhistoria. De tidigast och mest betydande kamperna mellan arbete och kapital började under 1790-talet på östkusten i städer som New York, Philadelphia och Baltimore. Där hantverkarsamhällen grundade på ömsesidig hjälp försökte uppnå högre löner och kortare arbetstimmar. Motstånd från arbetsköparna och deras uppbackare i regeringen tvingade fram grundandet av de första fackföreningarna, Philadelphia Printers Union, New York Typographical Union (1794), Journeymen Cabinet and Chair Makers (1796). De första strejkerna organiserades av Society of Journeymen Cordwainers (skomakare) från Philadelphia. Den varade i tio eller tolv

veckor år 1799 och bröts upp genom högerns terror.

Begravandet av laissez faire, sättandet av Adam Smiths “osynliga hand” i bojar, började på riktigt under inbördeskriget. Den småborgerliga drömmen av oräkneliga konkurrerande privata firmor som på något sätt kan hantera en blandning mellan privata och statliga intressen blev till en mardröm med tillkomsten av massproduktionen. Men denna småborgerliga dröm levde när lönearbetare fortfarande kunde göra långsiktiga planer på att en vacker dag själva bli egenföretagare. Vid inbördeskrigets början rankades USA fyra bland världens industrialiserade stater, bakom det engelska imperiet, de tyska staterna och Frankrike. Efter 1870 hade USA:s industriella produktion fördubblat värdet av sina produkter. Antalet industriarbetare som hämtades från andra delar i ekonomin orsakade den industriella arbetskraften att nästan fördubblas under samma period. Förbättringar inom jordbruket drog tills sig vissa arbetare medan andra lämnade västerut mot gränsen. Hantverkarna förlorade sina privilegierade ekonomiska position med uppkomsten av nya maskiner för massproduktion. Dessa maskiner och fabrikenas generella funktion gjorde enskilda arbetare mer förbrukningsbara. Vilket i sin tur gjorde det möjligt att reducera deras del av profiterna. Framåt mitten av 1890-talet producerade USA en tredjedel av världens industriellt tillverkade varor, och var på god väg att bli nummer ett bland de industrialiserade staterna.

Den amerikanska industrins expansion, på grund av en större efterfrågan kopplat till inbördeskriget, innefattade en komplex blandning av flera våldsamma och förutsägbara fullmakter åt kapitalet. De gamla traditionella sektorerna med landägande adel krossades, maskiner, transport och kommunikationer blommade (grunden för en industriell stat, och självklart en industri elit, fanns när det inte rädde någon brist på råmaterial som kol, järn och andra metaller). Priset, eller värdet, på arbetskraft sjönk och vägen mot monopolackumulation var klar.

Den här perioden av kapitalackumulation, uppfinnandet av nya maskiner, dess användning i utvidgandet av fabrikenas, den “stängda ekonomin” skapad genom den republikanska regeringens lagstiftning, och inriktningen av en viss mängd med kapital genom statliga kontrakt, var början på ett nytt kapitel i den västerländska världens auktoritära historia. Industriell centralisering, då menar jag monopolkapitalismens sofistikerade taktik, kan ha blivit utvecklad just här i USA.

Detta är det logiska stället att ifrågasätta några av den gamla vänsterns antagande om de senaste 100 åren av liv. Den gamla vänsterns analytiker är fullständigt förvirrande av skillnaderna mellan den borgerliga demokratin och monopolkapitalet och deras yttringar på den amerikanska scenen. De verkar tro att båda kan existera i samma samhälle. I själva verket växer den ena ur den andra. Monopolkapital är den centrala avsikten för den korporativa fascismen. Innan Inbördeskriget, och framväxten av en tendens mot monopolkapital, var Amerika dominerat av borgerlig demokratisk ekonomi och politiskt styre. Ekonomin var baserad på ett diversifierat ägande av tusentals fabriksenheter och ett politiskt arrangemang som motsvarade det faktumet.

Dock, men med monopolkapitalets uppkomst och expansion med impulsen från Inbördeskriget, började den borgerliga demokratin naturligt att tona bort. Borgerlig demokrati, bourgeoisieens politiska styre, kan helt enkelt inte existera efter monopolkapitalets uppkomst. Monopolkapitalet har sitt eget politiska uttryck. Detta utvecklas samtidigt som borgerligt demokratiskt politiskt styre börjar avta.

Rötterna till korporativism-fascismen lades med expansionen av monopolkapitalet till jättelika karteller, bolag och sammankopplade truster. Ägarna av den största delen av en nations BNP kommer alltid att kontrollera denna stats politiska liv och regering. Monopolkapital är korporativism (fascism!).

Jag tror inte någonting som någonsin hände i Italien, Spanien, Tyskland eller någon av de andra kapitalistiska staterna kan slå centraliseringsprocessen som Förenta Staterna gått igenom de senaste hundra åren. Även s.k. allmännyttiga företag (A.T. & T., the Santa Fe, the Pennsylvania RR, Western Electric, Western Union) ägs av finansiella institutioner som, vid undersökning, alltid visar sig kontrolleras av några få familjer som är ättlingar till de industriella expansionisterna från 1865-95.

Det traditionella anglosaxiska lagkonceptet (grundat på den dolda principen att de som har alltid ska skyddas från de som inte har), även om det inte attackerade arbetarna lika öppet som i England, förhindrade tillkomsten av en verkligt stark arbetarrörelse till slutet av 1800-talet. Det hindrade inte det krigsprofiterande Rockefeller petroleumkonglomerat från att bildas. Det hindrade inte Western Union från att ta över telegrafindustrin. Det hindrade inte Samuel Slater och "bostonkollerna" från att knyta upp alla textilintressen i hela New England. Den

transkontinentala järnvägsförbindelsen (den 19 maj 1969 – Union Pacific och Central Pacific) hade aldrig kunnat genomföras utan samarbete mellan regering och företag. Korruption och laglöshet var basen för deras merkantila succé, men ingen åtalades eller straffades av lagen. Varje individ däremot som tillsammans med någon annan försökte höja sin lön var skyldig till sammansvärjning. Samma lag används för att skydda samma intressen idag. Anglosaxisk lag stödjer Philadelphia and Reading Railroad:s F.B. Gowen och dess kolsubventioner tvingar ner löner och bryter sönder fackföreningar, precis som den stödde KKK i rekonstruktionen av sydöstra USA, Baltimore and Ohio:s King, Pannsylvanias Tom Scott, New York Centrals William Vanderbilt. Varje gång jag hör ordet "lag" så ser jag framför mig milismän eller pinkertondetektiver som slår sönder strejker, grisar som har på sig lakan och spetsiga huvor på sina huvuden. Jag ser en vit ek och en barfota svart som hänger, eller ormögon som stirrar genom linserna på ett gevärskikarsikte, eller sammansvärjningsrättegångar.

-
1. Människan är biologiskt sjuk
 2. Politik är det irrationella uttrycket för denna sjuka
 3. Vad som än händer i det samhälleliga livet är det, aktivt eller passivt, frivilligt eller ofrivilligt, alltid beroende av folkmassornas struktur.
 4. Denna karaktärsstruktur formas av socio-ekonomiska förhållanden och den förankrar och vidmakthåller dessa processer. Människans biopatiska karaktärsstruktur är, som den varit, fossiliseringen av historiens auktoritära process. Den är den biofysiska reproduktionen av massundertryckandet.
 5. Den mänskliga strukturen är utmålades av motsättningen mellan den intensiv längtan efter frihet och rädslan för den.
 6. Rädslan för frihet hos folkmassorna uttrycks i den biofysiska stelheden och karaktärens inflexibilitet.
 7. Varje form av samhälleligt ledarskap är endast det samhälleliga uttrycket för den ena eller den andra sidan i denna struktur hos folkmassorna...

W. Reich, *Fascismens masspsykologi*

En revolutionär förändring innefattar alltid en fullständig förändring av egendomsförhållandena och de institutionella substrukturerna som stödjer dem. Den leder från hierarki till massamhälle.

Den härskande klassen i USA består av en million men och deras familjer – Rockefeller, Vanderbilt, Morgans, Du Ponts, Hunts och Gettys, Fords, och deras skyddslingar och undersåtar. De använder sina 'Ivy League'-universitet och elitjuristkolor som privatskolor för sin avkomma och som träningsanläggning för sina bolagslegohjon. De styr med järnprecision genom militären, CIA, FBI, privata stiftelser och finansinstitutioner. Deras kontroll över all utbildnings- och kommunikationsmedia utgör ett extremt effektivt system för tankekontroll. På samma gång som den härskande klassen formerades, för hundra år sedan, så stödde det Internationella Arbetarpartiet strejker som bara frågade efter reformistiska åtgärder, trots att det var medvetet, t.o.m. på den tiden, att reform inte var lösningen och i tysthet förespråkade övertagandet av produktionsmaterialen. Dikotomin mellan önskan efter sann frihet och rädslan för att ta svar för den var tydlig redan då. Tidiga radikaler ursäktade sig med att hävda att "utnyttjar de inneboende motsättningarna i monopolkapitalet". De hoppades på att massorna spontant skulle vakna upp till faktumet att kapitalismen hade blivit dekadent. Men kapitalismen reformerade sig, bad ingen om ursäkt, och fortsatte med att bygga ett nätverk av nationell och internationell centraliseringen som står utan motstycke bland hierarkier, både äldre och nutida.

Reformism är en gammal historia i Amerika. Det har funnits depressioner och socio-ekonomiska politiska kriser genom hela perioden som utgjorde de nuvarande styrande överklasscirklarnas och deras kontrollerade eliters formering. Men vänsterpartierna var för engagerade i reformism att utnyttja deras revolutionära potential.

Den senaste omgången kapitalistisk reform, dess senaste energiomdirigering var till dess sista och högsta form. Kamperna under trettioalet, fyrtioalet och femtioalet fullbordade totalitariseringen av landet och fulländade systemet med totalt massbedrägeri. Lärda män har sagt till mig att kontrollerad kapitalism, monopolkapital, fascism, korporativism eller vad du väljer att kalla det, är en form av "välfärdsstatism". Detta är precis vad de förväntar sig att vi ska tro: att monopolkapitalets politiska maktövertagande faktiskt innebar ett framsteg i vanligt folks välfärd. T.o.m. den gamla vänstern för fram lögnen att verkliga eftergifter har

gjorts av härskarklassen, som om bedrägligt bättre arbetsförhållanden och illusoriska lönehöjningar var marxism. En sann marxistisk revolution avskaffar lönearbetet. Den sanna välfärdsstaten skulle vara den sista och högsta formen för samhällelig utveckling, där världen och staten är ett, där massornas psykologiska och materiella behov har tillfredsställts och politiska regimer har slutat att existera. The New Deal, och det därav komna militärindustriella komplexet, såsom välfärdsstatism – jag svär att jag kommer strypa nästa idiot som återupprepar den meningen.

Alla ingredienser fanns redan för en fascistisk stat: den traditionella morbida rädslan för svarta, indianer och mexikaner; lusten att åsamka dem smärta när de började tävla i industrisektorn. Förbittringen och såbädden av rädsla är inbroderade i varje modernt kapitalistisk samhälle. Den växer ur en känsla av osäkerhet och obetydlighet som inpräntats i arbetaren av livs- och arbetsförhållanden under kapitalismen. Denna sårbarhetskänsla är en grogrund för rasism. Samtidigt så främjar den härskande klassen aktivt rasism mot svarta från de lägre klasserna. Denna programmerade rasism har alltid tjänat till att distrahera enorma mängder av människor som lever på en bara lite högre nivå än de i en mer förnedrande situation (på 1870-talet så slutade strejkerna regelbundet i anti-kinesiska och anti-svarta lynchningar). Det överensstämmer med de dubbla kraven på en auktoritär personlighetstyp (konformitet med inslag av tvångsmässig sadism). Rasism har i USA alltid tjänat som en tryckventil för den psykopatiska destruktivitet som uppvisas av ett folk som gjorts rädda och osäkra genom en livsföring de aldrig förstått och har varit förbittrade över sedan dagen de föddes.

I USA var Andra världskriget den främsta orsaken till det totala sammanbrottet för arbetarrörelsen och dess revolutionära medvetande som hade byggts upp av 30-talets krisår och allt som hade pågått innan dem. Mindre kuvningsförsök hade gjorts före kriget genom moderna fascistregimers typiska reformistpolitik. Ekonomin hade slutits, bankerna reglerats, underskottskostnaderna hade använts på projekt som TVA och CCC. Vapenkapplöpningen, som så småningom kulminerade i fascistisk ekonomi stödd på det militärindustriella komplexet, krossade det slutna ekonomiidealet. Den framgångsrika etableringen av fascism i det här landet kännetecknades av två förutsättningar. Den gamla partipolitiska förtruppen undflydde sina uppgifter och stödde ett härskarklassens nationalstatskrig som förslösade deras proletärens blod och kraft. Motstånd

till kriget skulle ha förefallit som sunt förnuft vid den här tidpunkten. Om Stalin gav order att stödja USA:s krigsinsats hade han varit en dåre. I vilket fall borde den gamla förtruppens stöd gått till folkets kämpande inom USA.

Med lite till tålmod och uppoffring skulle Stalin så småningom kunna gå till Atlanten. Med hela Europa i ruiner och den tyska ekonomin som redan var i sitt sista skede av sönderfall med USA:s närvaro i Europa hade kapitalismen kunnat vara död idag. Istället reste sig USA-imperialismen till vidunderliga proportioner. Efter kriget öppnades internationella marknader i Europa, Afrika och Asien. USA blev skräpmarknadens centrum för radio, TV och annat krimskrams. För det här krafset och blingblingets skull svamlade arbetararistokratin bort folkets rättmätiga krav. Politiska idéer om samförstånd tog form som ett resultat av deras politiska reträtt vilket helt enkelt befäste den totalitära regimen med alla åsiktsformande inrättningar under härskarklasserna. Val och politiska partier är utan betydelse när alla seriösa kandidater för de offentliga ämbetena är fascister och väljarkåren är fullständigt förda bakom ljuset om kandidaternas sanna natur. En kan inte säga att alla som röstar är ovetandes, precis som att en inte kan säga att av de 1200 professorer som stödde Mussolini var alla rädda. De som är medvetna men ändå inte gör någonting konstruktivt är bland de mest patetiska offren i den totalitära processen.

De nödvändiga stormtrupperna och verktygen för att skapa den falska kontrapositiva psykosociala grunden för ett typiskt fascistiskt pseudo-samhälle saknades i det här landet, både innan och under den fascistiska övertagandeprocessen. Bland medelklasserna fanns det föga av den här medvetenheten, så den första terrorn kom från specialformade och lejda torpeder från Du Ponts och Rockefeller, Black Legion, Guardians of the Republic och FBI. De förstörde den redan uppluckrande förtruppen och lämnade de degenererade arbetarklasselementen som den enda tillgängliga folkmassan. Det här agerandet från de adjungerande arbetarsektorerna resulterade i en långsam förändring av klassrelationerna. Statsagenter sändes för att infiltrera de splittrade arbetarrörelserna. Förklädningen var fullbordad. Tillfredsställandet av arbetarrörelsens kortsiktiga ekonomiska intressen möjliggjordes genom storkonsumtionsmarknaden och militärkomplexet. Band knöts mellan makthavarna och ledarna för arbetarrörelsen. Den proletära rörelsens elit komprometterades. En här-

skarklass och dess styrande elit centraliserades och utnämndes grundligt. Ett fascistiskt arrangemang! Död och fängelse för alla som satte sig emot – fascism i sin slutgiltiga och befästa prakt. Det har hänt här. Och den enda utvägen är en uppmaning att ta till vapen. Den korporativa staten tillåter inte någon genuin politisk opposition. De tillåter endast meningsslösa samlingar där de kan infiltrera fler spioner än deltagare. De känner sig trygga i sin förmåga att forma opinionen hos ett folk som enbart är intresserade av lönefrågan. Hur som helst kommer verklig revolutionär aktivitet föra med sig panikslagen artillerield. Eller hjärtattacker.

Så vad är det som måste göras efter att en revolution misslyckas? Efter att våra fiender har skapat ett konservativt massamhälle grundat på ett meningslöst valsysteem, åskådarsport och en årlig ökning av köpkraft på tre procent som är strängt reglerad för att upphäva sig själv med en motsvarande ökning i levnadskostnader. Vad är det som behöver göras åt en skicklig, vetenskapligt kalkylerad kontrapositiv mobilisering av hela samhället? Vad kan vi göra åt ett folk som blivit genomruttna av den auktoritära processen!!!

Det kommer uppstå en strid. Striden kommer att äga rum i de centrala städerna. Den kommer att ledas av de svarta från de lägre klasserna och deras förtruppparti, Black Panther Party. Sann facklig kamp kommer att likvidera de korporativa banden mellan den härskande klassen och arbetarrörelsen. Människorna på toppen kommer att avlägsnas och snubben med det programmerade medvetandet kommer inte ha någon fackpamp som tänker åt honom. Antingen kommer han att förbli neutral eller gå med oss i vår kamp för att frigöra honom. Indirekt kommer vi att driva den här attacken på det produktiva planet genom att börja med att bygga våra centralstadskommuner där vi kommer att revolutionera alla svarta arbetare som är alltför konservativa. Vi kommer att bygga dessa kommuner emot allt motstånd, pamfletten i ena handen och vapnet i den andra. Bland svarta är auktoritära drag huvudsakligen effekterna av terrorism och avsaknaden av intellektuell stimulans. De har valt det mindre farliga och komplicerade levnadssättet, överlevnad. Alla klasser, alla människor är föremål för auktoritetssyndromet. För att omvända de svarta och återuppväcka deras revolutionära medvetande krävs vissa omständigheter. Vi är hungriga.

Vår övergripande uppgift är att separera folket från den hatade staten. Vi måste få folket att komma till insikt om att statens och härskarklas-

sens intressen är ett och samma. Vi måste lära dem att den nuvarande politiska regimen enbart existerar för att balansera produktivkrafterna inom samhället till härsarklassens fördel. Det är mot härsarklassen och den styrande eliten som vi måste rikta våra vapen. Den genomsnittlige arbetaren kommer helt enkelt antingen dra sig tillbaka eller tillfredsställt betrakta oss i hemlighet eller delta aktivt när vi attackerar hans fackpamp. Vi svarta har levt under terror i generationer. Den berör oss inte längre. Den kommer att öka i styrka. Vi måste bemöta terrorn. En människa kan aldrig vara så förtryckt att han inte kan slå tillbaka på något sätt. Men det måste börja nu. Rand Corporation utför 80 procent av sin verksamhet för det militärindustriella underrättelsekomplexet; fler än 750 högskolor erbjuder polisvetenskapliga utbildningar; ytterligare 247 högskolor erbjuder vidareutbildningar inom rättsväsendet; 44 erbjuder kandidatexamina. Nationalgardet uppgår till 390 000, C.I.A.D. (Counter Intelligence Analysis Detachment), den 113:e militära underrättelsegruppen, är utformad för bevakning av privata medborgare. Polisstaten är inte på väg, den är här, påtaglig och hotande. Hur kan vi väcka ett nytt revolutionärt medvetande mot ett system som är utformat mot våra gamla metoder? Revolution är olagligt och kommer inte att tillåtas, inte i någon betydande form. Det gör den sanne revolutionären till en brottsling och den svarte revolutionären till en "dödsdömd man". Som svarta måste vi fungera som förtrupp i varje konflikt. Vi måste använda ett nytt tillvägagångssätt och förena och revolutionera städernas svarta kommuner. Sakta men säkert ger vi människorna incitament att strida genom att tillåta dem att skapa handlingsplaner som går alla deras sociala, politiska och ekonomiska behov till mötes. Vi måste fylla tomrummen som det bestående systemet lämnat efter sig. Vi måste tränga undan kolonisterna från vårt område när de inte vill samverka med vårt systems nya kollektiva ordning. Vi måste dra lärdom från folket, vi måste dra lärdom från arbetarna och deras yrkeskunnighet. I gengäld måste vi lära dem fördelarna med våra revolutionära ideal. Vi måste förflytta de svarta till fronten av ett produktivt angrepp på den yttre reaktionära fiendekulturen. Inte enbart på produktionsnivå utan på alla områden där det finns betydelsefulla egendomsförhållanden. Vi måste verka för och främja hyresstrejker. Småhandlarna blir tvungna att gå över på vår sida eller stå inför kommunens expropriering av deras egendom.

Vi måste bygga en självhushållande ekonomi och en sociopolitisk in-

frastruktur så att vi kan bli ett exempel för alla revolutionära folk.

Fascismen har inrättats på ett synnerligen dolt och effektivt sätt i det här landet. Det känns så tryggt att ledarna tillåter oss att anordna obetydliga protester. Men om protesterna drivs för långt kommer ledarna att visa sitt rätta ansikte. Dörrar kommer att sparkas in nattetid och maskingevärseld och grovhagel kommer att bli bytesmedlen.

Jag är en extremist, en kommunist (inte kommunistisk, en kommunist), och om jag inte tillintetgörs kommer jag att förenas med mina kamrater i det enda kommunistpartiet i det här landet, Black Panther Party. Jag kommer att ge dem allt jag har, varenda fult stridsknep i krigshistorien. Ingenting kommer att kunna stoppa vår hämnd och ingenting kommer kunna hindra vårt framåtskridande mot seger. Vi har nått fram till vår slutsats: den enda historiska utväg som finns kvar för oss. Frihet innebär värme och skydd mot väder och vind. Det innebär mat, inte skräp. Det innebär sanning, harmoni och de sociala relationer som växer fram ur dessa. Det innebär den bästa sjukvården när den behövs. Det innebär en hygglig anställning som stämmer överens med individuella behov och känslor. Vi kommer att erhålla denna frihet om det så ska ske på bekostnad av totalt krig.

Nicos Poulantzas

Fascism och diktatur (utdrag) 1970

4. Fascismen och arbetarklassen

V. De fascistiska organisationerna, fascismen och arbetarklassen.

Arbetarklassens verkliga läge under fascismen

Den sista frågan gäller det verkliga förhållandet mellan fascismen och arbetarklassen. I detta avseende är det fascistiska partiets och den makttagande fascismens roll dubbel: å ena sidan den organiserade fysiska repressionen, å andra sidan den ideologiska funktionen; fascismens sammansatta politik gentemot arbetarklassen tryggar förbindelsen mellan de båda rollerna. Vad gäller den tillräckligt välkända fysiska repressionen, finns det inte så mycket att säga, förutom kanske detta: medan denna repression i "frikårerna" och de "vita gardenas" fall på något vis framträder i ohöjligt tillstånd, så styrs den under hela fascistiseringsprocessen, när fascismen organiseras som politisk massrörelse, av fascismens ideologiska funktion. Denna funktion upphör för övrigt aldrig, inte ens efter fascismens maktövertagande. Denna ideologiska funktion har samma mål som repressionen och utövas via den fascistiska ideologins småborgerliga "antikapitalism". Den blir emellertid verkligt effektiv i arbetarklassen endast om den för egen räkning upprepar vissa verkligt "proletära temata", vilket huvudsakligen görs av fascismens "vänsterflygel". Under hela fascistiseringsprocessen är den fascistiska ideologins arbetaristiska aspekt mycket markerad (något som för övrigt inte und-

gick Kominterns analyser). Denna aspekt av den fascistiska ideologin, som är stark fortfarande under fascismens första period vid makten, går tillbaka under stabiliseringsperioden, då man betonar den i egentlig mening "småborgerliga" aspekten i form av den korporativa ideologin. Men även här är förhållandet mer komplicerat än det kan verka. Den etablerade fascismens korporativa ideologi tycks faktiskt uppvisa flera aspekter; a) verklig rester av den feodala ideologin, av en mystisk "gemenskap", där personliga band döljer utsugningen och klassförtrycket, en aspekt som fascismen betonade på landsbygden; b) den av Marx och Engels analyserade aspekten med avseende på "illusionerna" hos manufakturperiodens småproducenter, illusioner förorsakade av deras livsvillkor. Falangistiska illusioner från gesällernas och skrånas period, som är en av de typiska formerna för småbourgeoisins ideologi i dess nostalgi över ett mytiskt förflutet, när den hotas av proletarisering; en aspekt som fascismen betonade gentemot småbourgeoisin, men även gentemot arbetarklassen; c) aspekten av reformistisk typ, av klassarbete, d.v.s. en reglerad endräkt mellan representanter för "jämbördiga parter" inom den "medlande statens" institutioner, en aspekt som helt saknas i den fascistiska korporativa ideologin; d) men inte nog med detta: den korporativa ideologin kan, under vissa omständigheter och i förklädd form, uttrycka i övrigt autentiska "proletära strävanden". I form av illusionen om "fabriken" som en ekonomisk cell som är stängd för den politiska auktoritetens värld, uttrycker korporatismen en strävan efter erövringen av makten och undanröjandet av auktoriteten, egendomen och ledningen. Korporatismen innebär här en kontroll av makten och auktoriteten, genom en arbetarnas kontroll inom ramen av en organisation, där arbetarmassan påtvingar arbetsköparna sin vilja. En uppfattning som härigenom återknyter direkt till den revolutionära syndikalismens tradition: man finner en berömd företrädare i Proudhon, som gick i borgen för Napoleon III:s "korporativa" projekt. Särskilt denna korporativa aspekt är ständigt närvarande i den fascistiska "vänsterflygelns" ideologi: även om de fascistiska och nationalsocialistiska ledarna är utomordentligt försiktiga, när de använder detta tveeggade vapen, som utgörs av det "arbetaristiska" utnyttjandet av korporativa temata. Denna fascismens roll ger den för övrigt en särskild politik gentemot arbetarklassen. Under fascistiseringsprocessen framstår de fascistiska organisationerna inte helt och hållet som "gula" organisationer, som repressiva band och

strejkbrytare. Samtidigt som de hänger sig åt systematiska attacker mot arbetarklassens organisationer, framförallt de politiska organisationerna, och samtidigt som de krossar strejker som de betecknar som "politiska", händer det att fascisterna deltar i arbetarklassens strider. De stödjer, och organiserar ibland t.o.m. själva hårda strejker kring ekonomiska krav. Det är ingen tvekan om att det här huvudsakligen rör sig om en taktik, som bestäms av fascismens ideologiska roll. Men denna taktik har också i viss utsträckning sitt ursprung i fascismens folkliga stöd. Även om man inte kan säga att fascismen någon sin vann en verklig massbas i arbetarklassen, så lyckades den i alla fall inplantera sig där: vilket Komintern förövrigt erkände hela tiden. Parallellt med den organiserade fysiska repressionen, neutraliserar slutligen den maktägande fascismen hela arbetarklassen med hjälp av en fullständig omorganisering av de ideologiska statsapparaterna. Det eftersträvade och uppnådda resultatet är en i åtskilliga former avsevärt ökad utsugning av arbetarklassen. Men även här måste vi gå ännu längre, ty enbart de ideologiska faktorerna är inte tillräckligt för att förklara denna neutralisering av arbetarklassen. Först får vi inte glömma bort att fascismen verkligen lyckades avskaffa arbetslösheten: ett element som utan tvekan bidrog till denna neutralisering. Sedan var arbetarklassen, vad gäller den ekonomiska utsugningen, bara ett av fascismens offer, och den var dessutom inte det största, som helhet sett. Landsbygdens fattigbönder och t.o.m. småbourgeoisin, de icke-produktiva löntagarna (tjänstemän, etc.), drabbades ännu hårdare än arbetarklassen, vad gäller den ekonomiska utsugningen i jämförelse med den tidigare situationen. Samtidigt var den ökade utsugningen av arbetarklassen huvudsakligen relativ, d.v.s. den berodde på ökningen av profiterna: den var inte absolut. Slutligen genomfördes denna politik för en ökad utsugning av arbetarklassen enligt en beräknad plan och på ett gradvist och splittrande sätt, inte utan talrika reservationer från storkapitalets sida. Detta är tydligt vad gäller fascismens första period vid m akten, perioden av "ekonomiska kompromisser", som påtvingades storkapitalet, medan arbetarklassens organisationer krossades. Denna politik bedrevs huvudsakligen genom ett systematiskt skapande av "privilegierade arbetarkategorier" i förhållande till arbetarklassens massa.